

ETT HUS FÖR SAMTAL OCH FEST

VI HÄLSAR PÅ I BISKOPSGÅRDEN

**"EKOT AV DET NI GJORT
KOMMER ATT HÖRAS
MYCKET LÄNGE"**

ATT TA EMOT FLYKTINGAR

**VI MÅSTE TA
HAND OM VÅRA
GRÖNYTOR**

**BERÄTTA
EN ANNAN
BERÄTELSE!**

HOPPET FÖR OSS FRAMÅT

**DU ÄR VIKTIG.
– STIFTETS
KONFIRMAND-
KAMPANJ**

**KYRKAN
ÄR ÖPPEN**

IDEELLA KRAFTER HÅLLER
BYGGNADERNA TILLGÄNGLIGA

KYRKA I RÖREELSE

ÅRSBERÄTELSE 2019 LINKÖPINGS STIFTSORGANISATION

**EXTRA: DIAKONERNA FÖLL
NÄSTAN NER PÅ TÅGSPÅRET**

Svenska kyrkan
LINKÖPINGS STIFT

"Vi ser att strategin börjat bära frukt"

Ar 2019 var året då vi började arbeta efter stiftsstyrelsens strategidokument 2019–2022. När vi nu summerar det gångna året ser vi hur strategin börjat bära frukt.

Strategin är inte någon skrivbordsprodukt som ser tjugig ut på pappret, den är ett levande dokument och som i allt väsentligt påverkat sättet vi organiserar oss på, våra rutiner, den årliga verksamhetsplanen, med mera.

Med det som skulle kunna kallas stiftsorganisationens egen församlingsinstruktion i handen har vi intensifierat och utvecklat arbetet för att bidra till förverkligande av visionen *Levande församlingar*, och vi gör det långsiktigt och med systematik.

Historiskt har kyrkan inte varit särskilt bra på att arbeta systematiskt. Ofta har vi arbetat med ett rätt intuitivt arbetssätt. Vi har testat bra idéer, varit glada när det fungerat, men kanske inte alltid stannat till i eftertanke över vad det är som fungerat och varför. I stiftsstrategin talar vi med tydlighet om vad vi vill ska hända. Vi har börjat tänka mer långsiktigt och det är vi mycket stolta över.

Något kyrkan däremot varit flitiga med är att mäta. Men vi har inte alltid varit så noggranna med att dra slutsatser av det som mäts. Ofta har mätandet lett till missmod i stället för till hopp. Med stiftsstrategin i ryggen vill vi lyfta blicken, se bredare, i vilken riktning vill vi röra oss? Nådade vi fram? Har vi kommit en bit på vägen?

I vart och ett av stiftsstrategins nio fokusområden* pågår arbetet med full kraft. Vissa områden har kommit en bra bit på vägen, andra har längre startsträcka. Genom att följa intentionen i stiftsstrategin förvaltar vi våra medel på ett ansvarsfullt sätt. Vi tror och hoppas att vi gör som mannen Jesus exemplifierar med i den väl kända Bergspredikan:

"Den som hör dessa mina ord och handlar efter dem är som en klok man som byggde sitt hus på berggrund. Regnet öste ner, floden kom, vindarna blåste och kastade sig mot huset, men det rasade inte, eftersom det var byggt på berggrund."

Med vår kyrkas tro och bekännelse som "berggrund" arbetar vi framåt. Verksamheten står stadigt med de sju rörelserna som riktning och strategidokumentet som styrande, och utifrån detta kan vi se tillbaka på ett år av idogt arbete.

Många spännande och framåtsyftande saker händer. Som exempel kan vi nämna att Vårnäs stiftsgård kommer att få i stort sett alla sina tak försedda med solpaneler. Om det och mycket annat värdefullt och intressant arbete som gjorts eller förberetts under 2019 kan du bekanta dig med på sidorna som följer.

God läsning! 🌀

MARTIN MODÉUS
BISKOP I LINKÖPINGS STIFT

PETHER NORDIN
STIFTS DIREKTOR I LINKÖPINGS STIFT

FOTO: DANIEL LÖNNBÄCK

*Gudstjänst, Klimat, Konfirmation och konfirmanduppföljning, Kyrkan mitt i byn, Ledarskap, Rekrytering, Samverkan, Social sammanhållning och Växa och rusta.

BISKOP

Biskopen är stiftets ledare, och därför ex officio ordförande i stiftsstyrelsen och den högste ansvarige för stiftsorganisationens arbete på lång sikt. Martin Modéus har varit biskop i Linköpings stift sedan 2011.

STIFTS DIREKTOR

Stiftsdirektorn är den exekutive ledaren för stiftsorganisationen och ansvarar inför stiftsstyrelsen och biskopen. Pether Nordin har varit stiftsdirektor sedan 2013.

INNEHÅLL

02

VI BÖRJAR ANA FRUKTERNA

Vi har intensifierat arbetet för visionen Levande församlingar, och vi gör det långsiktigt och med systematik.

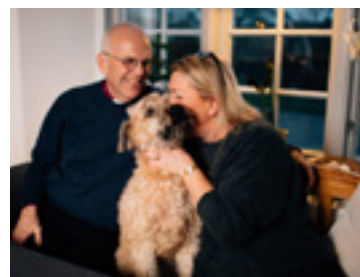
07

VI BER FÖR VARANDRA

Svenska kyrkan och den lutherska kyrkan i Tanzania firar reformationsdag tillsammans.

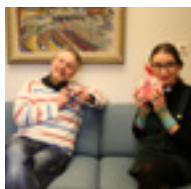
08

KÖKET ÄR ETT FAVORITSTÄLLE

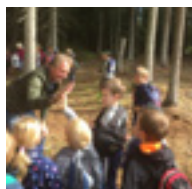
Biskopsparet bjuder in till gården mitt i staden – ett hus för fest och goda samtal.

23

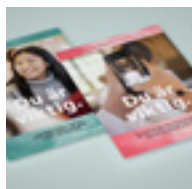
KAPLAN-PROGRAMMET STÄRKER PRÄSTERNA

32

HIGH FIVE FÖR SOLCELLER OCH SKOLSKOG I HÖREDA

36

DU ÄR VIKTIG – OCH DET ÄR KONFIRMATIONEN OCKSÅ

44

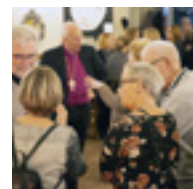
HELA BYGDEN HJÄLPS ÅT FÖR ATT HÅLLA KYRKAN ÖPPEN

46

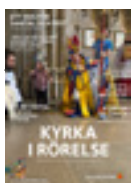

GEMENSAMT PROGRAM STÄRKER CHEFSKAPET

48

INSATSER FÖR FLYKTINGAR GER LÅNGSIKTIG EFFEKT

Omslagsfoto
Johanna Garde

Redaktör Max Wahlund
Grafisk form
Daniel Lönnbäck, Pernilla Stridh

Typsnitt Crimson och Foundry Sterling
Papper Munken Kristall
Tryck Larsson Offsettryck AB, Linköping 2020

ETT GRÄNSLÖST RUM
MELLAN NATUREN
OCH KAPELLET

24

PILGRIMSSOMMAR
I VADSTENA – OMSORG
OCH ANDAKT

25

SKAPESEBERÄTTELSE FRÅN
BIG BANG TILL MÄNNISKANS FÖDELSE

SÅ MYCKET AV
VÅRT STIFT ÄR
GRÖNT!

16

VÅR EGEN TJÄRA – NATURLIG
OCH NÄRPRODUCERAD

30

NOTISER

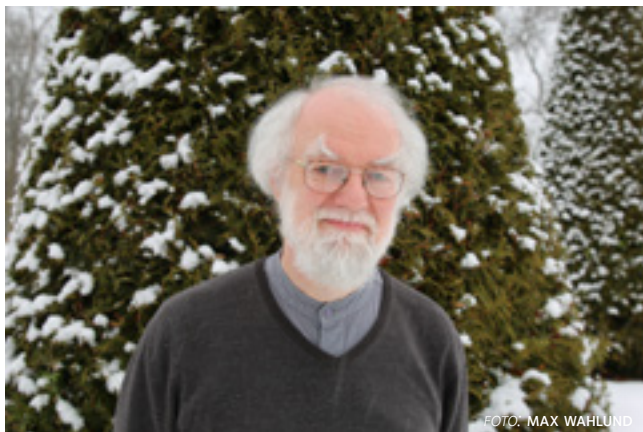

FOTO: MAX WAHLUND

"Det största hotet mot kyrkan i Västeuropa är kulturell marginalisering. Och det faktum att vi upptas av interna strider, som för världen runtomkring förlorat sin relevans. Medan vi bråkar om kyrkotillhörighet och sexuella frågor så undrar människor vad vi ska vara bra för."

Rowan Williams, den anglikanska kyrkans ärkebiskop Emeritus, som kom på besök till stiftet under 2019.

MITT BÄSTA MINNE FRÅN 2019

STEVE NYSTRÖM

Energi- och fastighetshandläggare

Jag fyllde 50 år och firade med släkt och vänner, och så började jag arbeta inom stiftsorganisationen!

ÅSA ROSENFALL

Projektadministratör

Att biskopsbrevet om klimatet kom i ny version. Klimatfrågan är väldigt viktig och det är bråttom att vi agerar på rätt sätt.

ELIN HJULSTRÖM

Stiftsjurist

Roligast var den gemensamma personaldagen i december på Stiftsgården Vårdnäs när vi fick lägga det teoretiska arbetet åt sidan för en dag och delta i det praktiska.

Vad är en församlingsinstruktion?

Församlingsinstruktionen är ett grundläggande dokument för församlingens liv. Den beskriver vad församlingen vill och är bindande för församlingen under perioden den varar. Att den är bindande betyder att instruktionen är central inför beslut och ska få konsekvenser i alla aspekter av församlingens liv. Församlingsinstruktionens syfte och innehåll beskrivs i kyrkoordningen, 57 kapitlet, §5 till §7.

Den nya guiden bottenar i utvärdering och samtal med stiftets församlingar. De önskar en instruktion som är enkel och användbar, som går att arbeta med konkret när verksamhetsplan och budget ska göras. Att arbeta fram en församlingsinstruktion är på många sätt en gemensam upptäcktsresa där vi kan få syn på nya saker i församlingen liv. Hur lever församlingen hoppfullt idag? Vilka prioriteringar kan göras för att möjliggöra varje människa som bärare av kyrkan?

En församlingsinstruktion är ett hybriddokument – ett identitetsdokument, ett tillsynsdokument, ett styrdokument – ett viktigt dokument som kan vara till stort stöd för församlingen. Att låta många i församlingen vara med i att formulera församlingens vision och vad församlingen vill prioritera de närmaste åren ger fokus och energi.

Guds rike är på väg och redan finns det mitt ibland oss.
Svensk psalm 793

Under 2019 arbetade Aneby pastorat, Linköpings domkyrkopastorat, Kinda pastorat, Norra Tjust pastorat, Norrköpings pastorat, Rimforsa församling, Slaka Nykils pastorat, Södra Tjust pastorat, Tranås pastorat och Vist-Vårdnäs pastorat med sina församlingsinstruktioner.

TEXT
SUSANNA
LÖFGREN

”FIN-arbetet har varit trevligt och inspirerande, med bilder och texter. Många goda samtal, inte minst om vad Gud vill med våra församlingar.”

Carl Magnus Alstermark, kyrkoherde, om FIN-arbetet i Tranås pastorat.

Heraldiskt vapen visar på andlig makt

De båda nycklarna i stiftsvapnet representerar makten att binda och lösa, som aposteln Petrus fick av Jesus. Nycklarna hamnade i påvens vapen och sedan i Linköping.

NY PÅ JOBBET 2019

VÄLKOMMEN LENA G ÅKESSON

Du arbetar som pedagog inom fokusområdet Växa och Rusta. Vad jobbar du med?

– Jag jobbar med ”Pedagogik i församlingen”, ett nytt program på Vadstena folkhögskola som riktar sig till församlingar. Under kurstillfällena undersöker vi hur lärande går till, och arbetar fram varje församlings egen pedagogiska plattform. Superspännande!

Vad är din roll?

– Jag är med i kursledningen som tagit fram innehållet i kursen. Jag jobbar också med direkta kontakter med församlingarna, så att de kan ta vara på kursen även på hemmaplan.

Vad är det roligaste med ditt jobb?

– Alla spännande samtal som blir under kursen och alla pedagogiska utmaningar vi får vända och vrida på tillsammans.

Biskop Peter Fischer-Møller, Roskilde stift, Linda Waldemar, Annika Kihlberg, Lovisa Rydberg, Susanne Thomsen, Sunniva Rettinger, Josefin Hagberg, Christina Tina Fridare och biskop Martin Modéus.

FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

SJU VIGDES I DOMKYRKAN

16 juni 2019 var det präst- och diakonvigning i Linköpings domkyrka. Tre präster och fyra diakoner vigdes till tjänst. Gästande biskop Peter Fischer-Møller, Roskilde stift, deltog vid vigningen.

I maj när Svenska kyrkans biskopar besökte biskoparna i den lutherska kyrkan i Tanzania kom man överens om att regelbundet **be för varandra**, gärna runt 31 oktober då många lutherska kyrkor firar reformationsdagen. Fredag 1 november, på lunchmässan i Linköpings domkyrka firade Linköpings stift sin vänskap med det sydöstra stiftet i Tanzania och de båda stiftet bad för varandra.

”Det här är ett hus för fest och goda samtal”

Vi träffar biskopsparet i ett samtal om den historiska gården som är en symbol för Linköpings stift och samtidigt Martin och Majas hem.

TEXT
PERNILLA
STRIDH

FOTO
ZANDRA
ERIKSHED

En biskopsgård i rörelse

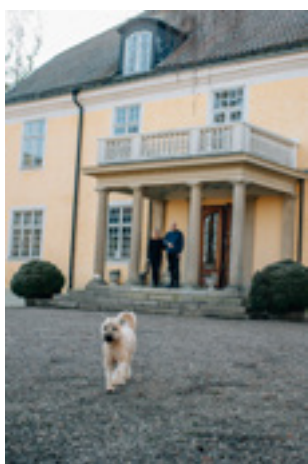
Kom in i värmen, det är kallt ute, säger Marianne Langby Modéus ("Men alla kallar mig Maja") när hon lotsar oss genom de dubbla dörröppningarna in i biskopsgården. Jag och fotografen Zandra Erikshed är på besök hos Maja och hennes man biskop Martin Modéus i deras hem, 1700-talsbyggnaden som är både deras bostad men även en plats för evenemang, middagar, samtal och möten. Skymningen faller i januariorkylan och vi blir insläppta i ett ombonat kök med mjuk belysning, där Maja och Martin tillsammans dukar fram småkakor och kaffe.

– Vill ni dricka i biskops-porslinet? undrar Maja och skrattar när hennes besökare förtjust utbrister "ooooohh".

– Det tar jag som ett ja, säger hon.

Martin har gått och hämtat Tassa, som är en mjukt gräddkolafärgad Irish softcoated wheaten terrier ("Frågar du henne så är hon en rottweiler", avslöjar Martin). Hon är en kär familjemedlem sedan nio år och det går inte ta miste på att hon har en viktig plats i familjen där hon med självklarhet parkerar sig i soffan mellan matte och husse.

Här på Ågatan, mitt i hjärtat av Linköping och granne med domkyrkan, har paret

Närmast biskopsgården finns en gårdsplan och strax intill en liten trädgård. Tassa tycker om att springa runt och skäller ljudligt när gäster närmar sig.

sin tillvaro sedan nio år tillbaka. De kom till Linköping när Martin fick tjänsten som biskop i Linköpings stift. De lämnade båda sina välbekanta miljöer i Stockholm och omställningen var stor.

– Som nyvald biskop var det som att stå i en orkan av nya intryck, det tog ett tag innan jag fick ett Linköpingsintryck.

– Jag fick ju lotsa dig lite i stan då, avslöjar Maja, som är uppvuxen i Johannelund ... och fortfarande förresten, tillägger hon med en retsam glimt i ögonvrån.

Första gången de var här undrade de hur de skulle hitta i det stora huset, men efter en vecka kände de sig

Att krypa upp i varsin ände av soffan och sitta och prata över helgfrukosten gillar både Martin och Maja. Och Tassa är gärna med, helst i mitten.

redan hemma. Martin beskriver biskopsgården som ett "i ett avseende fullständigt kopiöst hus", men säger samtidigt att det är byggt på ett sådant sätt att det ändå är väldigt mysigt.

– När man bor så här stort så ser man hur lite man behöver, vi använder inte många rum privat. Vi är här i köket och uppe i biblioteket. Sedan har vi ett vardagsrum och ett sovrum. That's it! Men vi promenerar mycket mellan rummen, konstaterar han.

– Köket är ett av våra favoritställen i huset, berättar Martin. På helgerna äter vi frukost här, uppkrupna i

varsin ände av kökssoffan. Och sitter och pratar.

En annan favoritplats – och favoritstund – för Martin är när han tar sin frukost i fåtöljen i biblioteket. ”Jag är inget att ha före morgonkaffet.”

Några av Majas bästa stunder är när alla barnen kommer hem. Barnen är fem till antalet och de flesta har en respektive, så ibland är de ”jättemånga, och det är mysigt”, berättar Maja.

– Och så har vi en massa nära, som är ”som familj”, vi har ofta gäster. Vi är båda rätt så sociala. Men så tycker vi också mycket om att dra oss undan – det hör ihop det där, menar hon.

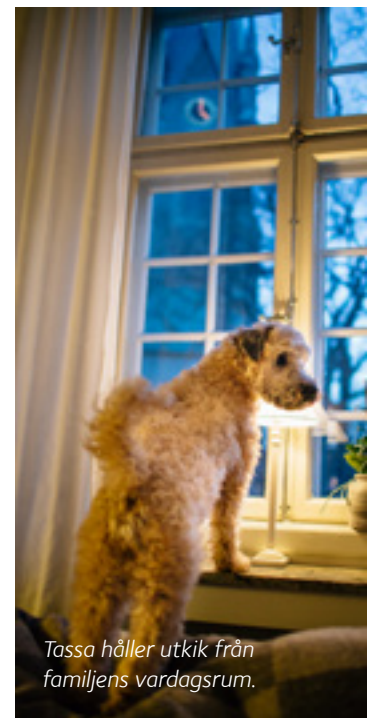
De tycker båda att det är ett härligt hus att bo i. Men det är viktigt för dem att det är stiftets hus. ”Det är stiftets historia och vi är en kort tid en del av dess historia.” De arbetar mycket för att huset ska användas och vara öppet. ”För att främja både levande församlingar och en god värld”, som de säger.

– Det är ett hus för fest och goda samtal. Tänk bara vilka samtal som har förts! Här har människor stått genom seklerna och talat om det som var viktigt. 1962 var det Kuba som var samtalsämnet, 1939 undrade de vad som skedde i Tyskland, 1918 – äntligen var kriget

”Tänk bara vilka samtal som har förts! Här har människor stått genom seklerna och talat om det som var viktigt.”

slut, 1789, det är revolution i Frankrike – vad händer med oss? Och nu – 2020 – pratar vi om klimatkrisen.

Här förs byggnadshistoria, ämbetshistoria och mänsklig historia samman. Kyrkan lever genom sina symboler, tycker Martin och menar att det är viktigt att värna dem, inte som föremål utan som levande symboler. Martin och Majas gemensamma engagemang för att huset ska vara en plats för fest och samtal är stort. De faller entusiastiskt varandra i talet om middagar med olika grupper som exempelvis pedagoger, nyvigda diakoner och präster eller ungdomar, >>

tillställningar som handlar om klimatet eller internationellt arbete.

– Alla möjliga ordnar vi middag för, berättar Maja! Musiker, pedagoger, vaktmästare... Och det är på senare tid, säger Maja, det har du infört, berömmar hon stolt.

Det finns också en stab som stöttar. Marita Fagerberg, gårdens husfru, har ansvaret för middagarna och Lars Allard och hans medarbetare sköter trädgården.

Välkomstdrinken vid husets tillställningar är alltid äpplemust från biskopsgårdens många äppleträd.

En av de saker Martin särskilt brinner för är det generationsöverskridande arbetet. Han menar att vårt sätt att dela upp samhället – och även kyrkan – skapar främlingskap. Vi behöver istället skapa arenor där unga och gamla möts. Ett sätt att arbeta som Martin

gärna pratar om är de generationsöverskridande middagarna som anordnas två–tre gånger per termin. Middagarna går ut på att lika många unga som vuxna bjuds in, från fyra till fem församlingar åt gången. Då handlar samtalen om hur unga ska få en likvärdig plats som äldre.

De vuxna som inbjuds är i ledande ställning i församlingarna, som kyrko- eller församlingsherdar, ansvariga för ungdomsarbetet och förtroendevalda.

– Poängen är att det ska vara ett riktigt resonemang där unga får tala direkt med dem som har makt och inflytande, säger Martin.

Maja, som är pedagog i domkyrkoförsamlingen, berättar att hon under en tid jobbat mycket med att inreda det nyrenoverade församlingshemmet, precis intill domkyrkan.

– Vi har tänkt mycket på

”I många år har vi i kyrkan schemalagt grupperna så att de inte ska krocka i köket, Nu börjar det växa fram en insikt om att det är precis det vi ska göra. Vi ska krocka i köket!”

generationsöverskridande där, det kommer att synas.

– I många år har vi i kyrkan schemalagt grupperna så att de inte ska krocka i köket, konstaterar Martin. Nu börjar det växa fram en insikt om att det är precis det vi ska göra. Vi ska krocka i köket!

Nu är vi nyfikna på resten av huset och leds upp för en bred trappa till övervåningen. Martin dementerar starkt ryktena om spökerier i biskopsgården. Maja håller med, men berättar att tidigare biskopsfruar faktiskt har hävdat att det spökar. ”Äsch” skrattar Martin och sätter därmed punkt – så några spökhistorier lyckas vi inte få med oss.

Martin ursäktar sig över röran när vi kommer in i det storlagna biblioteket och berättar att de precis tömt hans mors hus och att det

Det är viktigt att ha det vackert omkring sig, tycker Maja. Även om det bara är ett litet blickfång.

HUSETS HISTORIA

Under 1500-talet låg det två biskopsgårdar på platsen, dessförinnan bodde biskopen i den så kallade biskopsborgen, det vi idag känner igen som slottet.

Huvudbyggnaden är troligen byggd på lämningar från medeltiden. Den uppfördes i sten 1733–1735. Arkitekt var överintendent Carl Gustaf Tessin. Under husets västra del finns en källare med fyra tunnvalvda rum som sannolikt tillkom i samband med byggnadens uppförande.

"Till höger om salongen ligger biskopinnans arbetsrum, som utstrålar en intim hemstämning." Ur reportage i tidningen Svenska Hem i ord och bilder, 1935.

"Friden härskar omkring den mäktiga domen med de höga åldriga träden omkring, och när man från kyrkoplanen blickar nedåt den vackra gulvita byggnaden med dess låga fasad mot Ågatan gör biskopsgården ett intryck av enkel värdighet." Ur reportage i Svenska Hem i ord och bilder, 1935.

därför är lite stökigare än de känner sig bekväma med. Mängder av det som måste vara nytillkomna böcker har helt sonika skjutits in ovanpå de befintliga böckerna i de redan fullspäckade bokhyllorna som fyller hela väggarna från golv till tak. Martin, vän av ordning, suckar "det känns inte skönt" medan jag och Zandra suckar av hänförelse över det magnifika rummet som andas historia och kunskap. Eftersom det här är ett av biskopsparets privata utrymmen syns det att det är ett rum som lever, det utstrålar personlighet och värme.

Vad är det som gör ett hem? undrar jag. "Att Maja är här" svarar Martin blixtn snabbt. Jag och fotografen myser lyckligt, Maja rodnar lite, jag antecknar febrilt. Martin påpekar "Det var inte bara rätt svar, det är sant också!"

– Gemenskap, skjuter Maja in, värmen, barnen,

vännerna som kommer. Men ja, framför allt så är det ju vi, håller hon med.

Vi kikar in i vardagsrummet, som ger ett nordiskt blont och modernt intryck, en kontrast till de anrika salarna med sina antika möbler. Tassa hoppar genast upp på sin favoritplats vid fönstret ut mot Ågatan. Där står hon och skäller på hundar och människor.

Störs ni av folkliv på helgnätterna, undrar jag. "Ja, jag vaknar, men du sover", säger Maja.

"Har man gott samvete så sover man gott", kontrar Martin snabbt och Maja berättar att Martin brukar säga "Jag blir glad när jag hör att människor har roligt".

– Det går tillbaka till min tid med konfirmander, berättar han. Jag tillhör den där generationen präster

"En stad ska vara levande, människor ska ha roligt och vi är så jätteglada att få bo här."

som tyckte att konfirmanderna skulle sova. Jag var på en lägergård. Det var sent. Jag började diskutera med mig själv. "Kan de inte sova?! Jamen Martin, det här är deras konfirmandläger, det är första gången de är hemifrån, de ligger där och de har jätteroligt! Varför ska jag ligga här och vara arg på dem?"

– Plötsligt kände jag – vad roligt att de har kul! Jag insåg att det inte var de som höll mig vaken, det var mitt eget adrenalin. Från missmod till hopp, skrattar han!

– En stad ska vara levande, människor ska ha roligt och vi är så jätteglada att få bo här. Jag är den 64:e biskopen. Det är långa perspektiv och om man tänker på det viset så överskattar man inte sin egen betydelse utan man är en i en väldigt lång rad. Möjligen blir man ett porträtt på stiftskansliet, avslutar Martin med ett skratt. ☺

Berätta en annan berättelse!

"Åh vad jag har längtat efter detta inlägg!",
"Vi behöver verkligen berätta bättre
berättelser"... Gensvaret på biskop Martin
Modéus debattartikel om kyrkans självbild
blev stort. Här är biskopens text.

Ur Kyrkans Tidning
26 september 2019

För några månader sedan träffade jag en journalist. Han skulle intervjua mig, men i stället började han tala själv. I sammanfattning sa han ungefär: "Ni i Svenska kyrkan tänker fel om era kyrkor. Ni tänker materialistiskt om era andliga tillgångar. Ni talar bara om dem som ekonomiska problem. I själva verket är de era största tillgångar".

Orden "ni tänker materialistiskt" drabbade mig djupt och de får mig att tänka på det där osvikliga vårtecknet i mars då siffrorna för Svenska kyrkans medlemsutveckling offentliggörs. Lika osvikliga är rubrikerna som följer: "Medlemstappet fortsätter"..."Dystert för Svenska kyrkan..."

Rubrikerna ingår i berättelsen om den nedläggningshotade kyrkan, och det värsta är att vi själva är delaktiga i återberättandet. Insändare och debattinlägg i kyrkliga sammanhang börjar påfallande ofta: "Kyrkan förlorar ju medlemmar..." eller "Kyrkan får ju en allt sämre ekonomi". Undergångens berättelse har blivit en del av vår kyrkliga självbild.

Den självbild som är ett betydligt större problem än de faktiska problemen – för de finns förstås. Nederlagets självbild förlamar oss, vrider hoppet ur oss och förhindrar oss att se den nåd och den välsignelse som Gud faktiskt ger till sin kyrka i Sverige.

Vi behöver lära oss att berätta välsignelsens berättelse, den andra berättelsen, den om en kyrka som lever och är till glädje och just välsignelse. Jag talar avsiktligt inte

om "framgångens berättelse", för det är att stiga in i den "världsliga" berättelsen om organisationsframgång. Tala hellre om välsignelsens berättelse, om en Gud som upprättar och leder sin kyrka både i stort och smått.

I media framstår kyrkan nästan som nedläggningsfärdig. Men om man i

verkligheten tittar på många orter och stadsdelar så ser man att kyrkan faktiskt är det som finns kvar – när de andra samhällsfunktionerna är borta. Jämför med postkontoret, affären, skolan, etc. Vi är faktiskt inte de som lägger ner mest, vi är de som lägger ner minst.

Den här närvaron behöver vi värna och vårda, för den närvarande kyrkan är ett tecken på hopp: denna bygd eller förort är värdefull. Närvaron behöver finna nya – ofta ideella – former, men vi finns kvar.

Vi ska tala väl om oss själva. Men vi ska förstås också tala sant om oss själva. När vi var statskyrka och en överväldigande del av svenska folket vid födseln blev kyrkotillhöriga var medlemskapet något självklart. Genom åren har ett uppvaknande från den självbild som skett. Ingen tror längre oreflekterat att svenskkyrklig tillhörighet är en självklarhet för alla.

Men nu har statistiken lett till en annan "sanning". Vi låter de sjunkande medlemstalen bli den nya oreflekterade självbild – berättelsen som vi hela tiden kommunicerar och som dränerar oss på energi. Ett märkligt perspektiv i Sveriges största och rikaste medlemsor-

ganisation. Inget ska förstås sopas under mattan, men vi måste lära oss ett annat "narrativ", det vill säga att läsa verkligheten som en berättelse som leder oss i hoppets riktning,

inte i missmodets.

Vi behöver känna stolthet över det vi har, inte slås ned av det vi inte har. Tacka Gud för de 15 som kommit till gudstjänsten i stället för att stirra på de 150 tomma platserna i kyrkan. Titta åt rätt håll. Var någonstans ger Anden frukt? Den enda vägen framåt är fri-

modighet i att Guds ande verkar redan nu och ger goda gåvor redan nu.

För några år sedan frågade jag om gudstjänstlivet i en liten församling och fick höra "det är dött, ingen kommer till kyrkan. Vi har en ekumenisk

lovsångsgudstjänst en gång i månaden men annars ingenting". Jag frågade förstås om det var tomt i kyrkan också under lovsångsgudstjänsten. Till min häpnad fick jag svaret "Oh, nej, då är det fullt!". Ett snabbt arbete med miniräknen visade att – utslaget över året – hade denna församling ett gudstjänstdeltagande på toppnivå. Men det var inte det traditionella högmässfirandet som toppade, och det hade lett församlingen till att leva i nederlagets stämning och tro att gudstjänstlivet var dött.

Nästan alla församlingar som jag besöker har energi, möjligheter, punkter där det skälver av liv. På något håll är det en veckomässa, på ett annat konfirmandarbete. I någon församling är det den generationsöverskridande kvällen. Ytterligare någon annan har ett dynamiskt högmässoliv. Anden ger liv på olika sätt i olika sammanhang, och det är vårt ansvar att se var gåvorna kommer och läsa detta som en välsignelsens berättelse.

Ta i tacksamhet emot det som Gud faktiskt ger i dag, annars lär vi inte få mer. Jag har inte lyckats hitta bibelstället där Jesus beklagar sig över att han bara fått 12 lärjungar. Har ni? Gud ger i rika mått även om det ser ut på ett annat sätt än förr.

Vi har mycket att vara tacksamma över i vår kyrka. På den tacksamhetens grund är det gott att arbeta vidare. Missmodet drar oss bakåt. Hoppet för oss framåt. ☺

TEXT
MARTIN
MODÉUS,
BISKOP

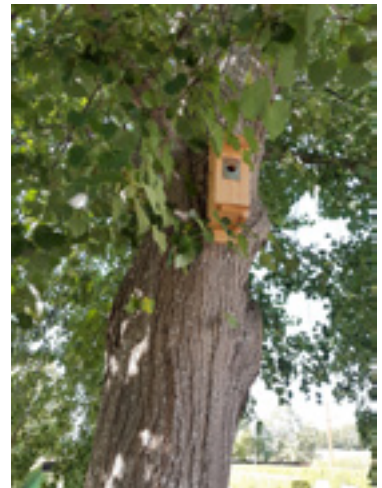

FOTO
EMANUEL
ERIKSSON

Malin Sjödén är miljösamordnare och odlingspedagog i Södra Tjust.

FOTO: NATHALIE CHAVEZ/EVERDAY

Fågelholkarna i Åkerbo församling har fått hyresgäster.

FOTO: KENNETH KARLSSON

De nya bihotellen i Åkerbo kryllar av liv och rörelse.

FOTO: KENNETH KARLSSON

I blomsterträdgården på Johannesgården växer vitpytta, studentnejlika, vit solhatt och blomstertobak.

FOTO: MALIN SJODÉN

Pallkrageodlingarna på Johannesgården sköts med god hjälp av människor i arbetsträning.

FOTO: MALIN SJODÉN

Oliwer och Lowa bor nära Johannesgården. De dyker upp då och då och hjälper Malin i trädgården.

FOTO: MALIN SJODÉN

UPPDRAG: Förvalta vår miljö

När den biologiska mångfalden minskar rubbas balansen i ekosystemen. Ofattbara 1 miljon arter riskerar att försvinna, informerar Världsnaturfonden om på sin hemsida. Mål 15 i Agenda 2030 handlar om ekosystem och biologisk mångfald och på flera håll i stiftet tar medarbetare krafttag för att nå målet – för att bidra till ökad biologisk mångfald.

Kursen *Växtkraft och samspel* som stiftsorganisationen anordnat under 2019 är en utbildning som vänder sig till alla som på olika sätt arbetar med kyrkans gröna ytor i vårt stift. Klimathandläggare Frida Gårdmo berättar att kursen handlar om hur vi relaterar till naturen och hur vi i stort och smått kan bidra till en ökad biologisk mångfald och en bättre miljö. Kursen tar upp teoretisk bakgrund med viktiga begrepp, lagstiftning med mera, men också praktiska exempel kring vad som kan göras och hur andra har gjort.

– Syftet har varit att ge både kunskap och inspiration för att våga testa saker i sin egen vardag. Ofta kan ganska små saker göra stor skillnad, till exempel klippa en diskant lite senare än man brukar. Jag tror också att det har varit uppskattat att träffas – vi har jättemycket kompetens i stiftet och stora möjligheter att lära av varandra.

I sin roll som klimathandläggare i Linköpings stiftsorganisation ser hon många exempel på krafttag som görs i stiftets församlingar.

– Absolut, jag tror att de flesta som varit med på kursen har gjort något hemmavid, förhoppningsvis fortsätter det även framöver. Men framför allt tycker jag det är roligt att vi kunnat ge fortbildning, inspiration och verktyg till en grupp inom Svenska kyrkan som gör ett fantastiskt jobb för att ta hand om våra kyrkogårdar, trädgårdar och annan mark.

– Alla som jobbar med jorden är viktiga och behöver känna stöd för sitt arbete med våra gemensamma miljöer.

Malin Sjödén, miljösamordnare och odlingspedagog i Södra Tjust har arbetat med ett projekt med inriktning på Grön hälsa under året som gått. Hon vill skapa möjlighet till upplevelser och aktiviteter i trädgården – för alla. Hennes arbete har också handlat om att anlägga blomsterträdgårdar med utvalda blommor för att locka pollinerare och för att kunna förse kyrkorna med egenodlade altarblommor.

– Vi är bra på att sköta byggnaderna i kyrkan, men vi har så mycket grönytor och vi måste ta vara på dem! Det ligger också i vårt uppdrag att förvalta.

När Malin summerar 2019 så beskriver hon ett roligt och intressant år där hon bland annat har lärt sig att skynda långsamt. Hon är tacksam för kloka arbetsgivare som har stått bakom henne och

uppmuntrat till att sakta och genomtänkt bygga upp en hållbar verksamhet.

Just nu planerar Malin ett nytt projekt tillsammans med förskolor i området. Planen är att barnen ska få följa en odlingssäsong. Att de ska få uppleva

kretsloppet från jord och frö till växtlighet och skörd och så tillbaka till jord.

– Jag har snöat in på jord! skrattar Malin. Visste du att huvuddelen av alla levande organismer som lever på jorden lever *under* jorden? Visst är det fascinerande!

Hon understryker vikten av kompostering, att vi verkligen tar hand om jorden.

– I en enda näve jord lever miljoner mikroorganismer och jorden skulle inte bli jord utan dem och vi människor inte vara människor utan dem. De utgör grunden till allt liv, säger hon.

Även i Åkerbo församling tas de uttalade miljömålen på stort allvar. Där handlar arbetet bland annat om biotell, fågelholkar och att tänka till kring rabatter och vad olika pollinerare gillar. Kenneth Karlsson, som är vaktmästare på kyrkogårdarna, är en av dem som jobbar med biologisk mångfald och han ser också tydliga resultat av arbetet.

– I våra holkar har det flyttat in fåglar och i insekshotellen är det fullt med småkryp. Även i våra blomrabatter trivs bin och humlor, berättar Kenneth.

Klimathandläggare Frida Gårdmo poängterar att våra gröna miljöer är jätteviktiga för mängder av olika arter i naturen, men de är också viktiga för människors hälsa och välbefinnande.

Därför fortsätter stiftsorganisationen satsningen genom att nu rekrytera en samordnare för hållbar kyrkogårdsförvaltning.

Stiftsorganisationen planerar också att hålla fler kurser med temat *växtkraft och samspel*. ☞

TEXT
PERNILLA
STRIDH

”Vi är bra på att sköta byggnaderna i kyrkan, men vi har så mycket grönytor och vi måste ta vara på dem! Det här ligger också i vårt uppdrag att förvalta.”

Malin Sjödén

Klimatarbetet under året som gick

Linköpings stift är på god väg att uppnå de mål vi satt. All el vi använder är idag förnybar och målet för förnybar produktion ser ut att kunna nås och våra utsläpp har minskat ordentligt.

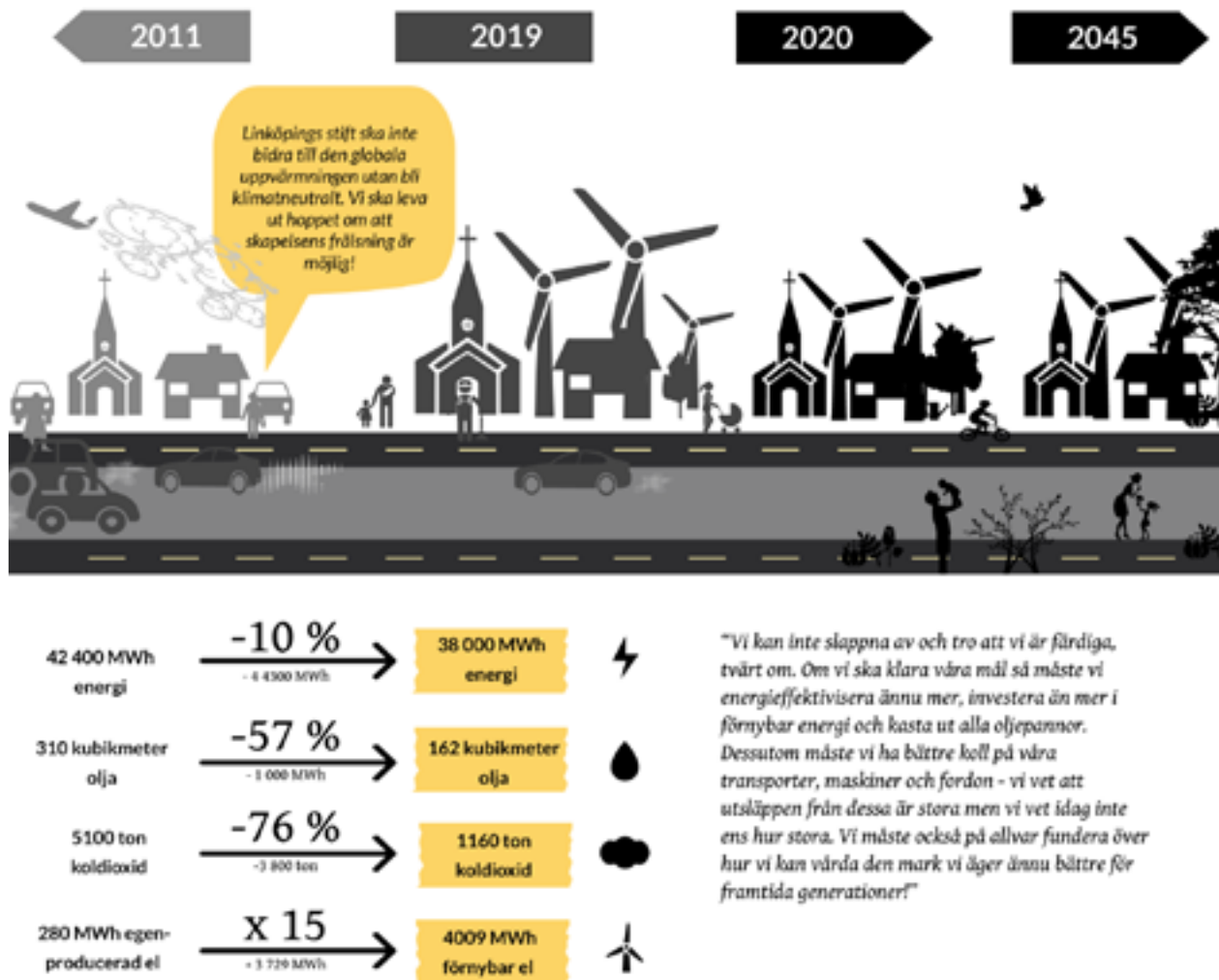
Vi börjar närma oss det första måläret för Linköpings stifts klimatstrategi. Under 2020 ska hela strategin revideras och även kompletteras med ett åtgärdsprogram. Under året ska de första målen i strategin vara uppnådda när det gäller oljeförbrukning, el-användning och produktion av förnybar energi. Vi är på god väg att uppnå de mål vi satt. All el vi använder är idag förnybar, målet för för-

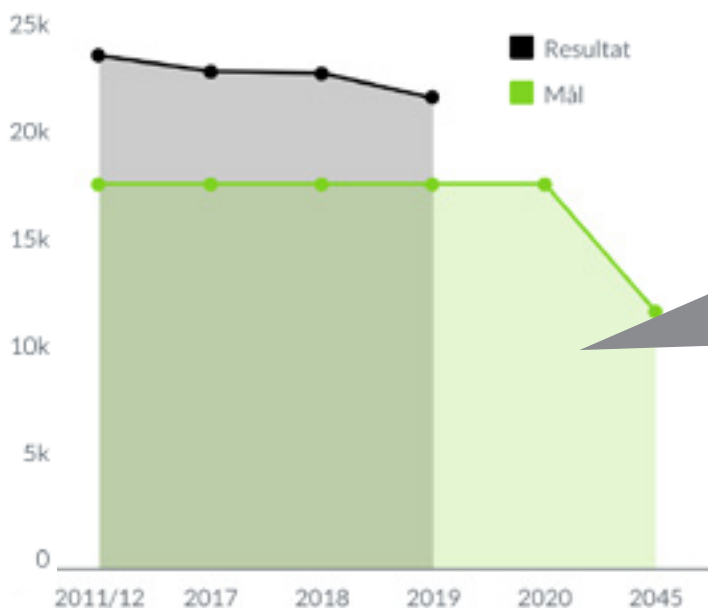
nybar produktion ser ut att kunna nås och oljeanvändningen och därmed utsläppen har minskat ordentligt.

Vi har fortfarande fem fastigheter kvar i stiftet som använder olja som huvudsaklig värmekälla och el-användningen har inte minskat så mycket som är önskvärt – vi har nu 2020 på oss för att uppnå även dessa mål innan deluppföljningen av strategin sker i början av 2021. ☺

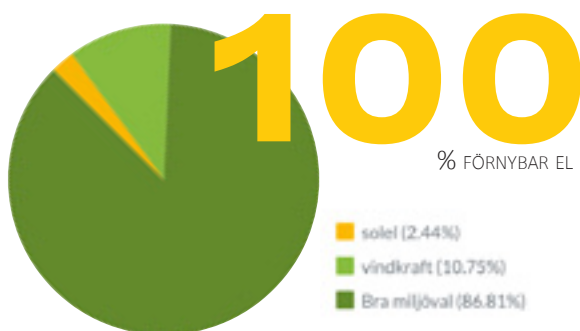
TEXT OCH
ILLUSTRATIONER
FRIDA
GÅRDMO

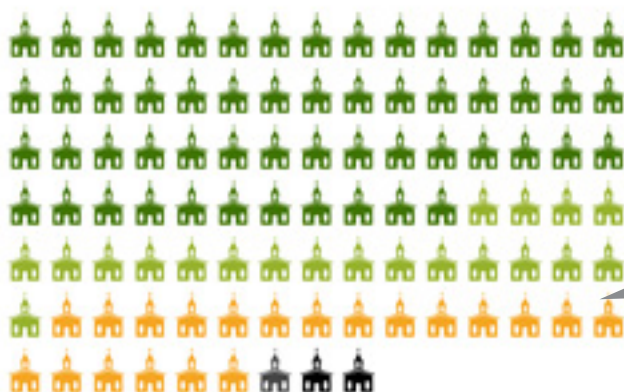
Under 2020 skulle vi behöva energieffektivisera bort ytterligare drygt 4 000 MWh el. Om vi ska få det förnybara att räcka till måste vi också minska slöseriet!

Vart kommer elen ifrån?

18 % av all förbrukat el är egenproducerad. Målet till 2020 är 20%.

Så värmer vi upp kyrkorna i stiftet

direktverkande el (56.44%)
värmepump (20.46%)
fjärrvärme (20.13%)
flis/pelletspanna (0.33%)
elpanna (0.66%)
oljepanna (1.65%)
närvarme (0.33%)

Majoriteten av alla kyrkor i stiftet värms upp av direktverkande el, värmepump av något slag eller fjärrvärme. Endast 1,5 % av byggnaderna värms idag upp av olja.

Körföreställning med ungdomars texter fyllde domkyrkan

Något av ett signum för Linköpings stift är satsningen på barn- och ungdomskörer. En lördag i mars fylldes domkyrkan av föreställningen "En stund på jorden", där 80 ungdomar framförde sång och musik av bland annat Laleh och Mozart – blandat med gripande texter de själva skrivit.

TEXT
OCH FOTO
MAX WAHLUND

De dånande applåderna efteråt och tårarna i publikens ögonvrår var kvittan på en lyckad föreställning och belöningar för alla inblandade. En av de mest nöjda och lättade var projektets motor, stiftsmusiker Karin Wall-Källming.

– Den här processen har pågått flera år med flera mindre konserter och skapardagar. Just den här resan började hösten 2017 med en utbildning för ungdomsledare i kyrkan, där vi ville stimulera dem att locka fram ungdomarnas skaparlust i rörelse, text och musik.

Därefter var tanken att samla ungdomskörer runt hela stiftet – men var fanns de?

– Det finns nästan inga ungdomskörer längre, det var vårt intryck, berättar Karin Wall-Källming.

– Men i såna lägen måste man gasa och satsa! Vi har välutbildade kyrkomusiker. Vi kan hantverket, och det måste vi få visa. Vi ska använda de som kan ännu mera, i röst, i skapande. Därför anlät vi superproffs: Anci Hjulström, regissör från Göteborg, musiklärare och pedagog, och Anna Gullman, Vadstena, som undervisat på Musikhögskolan i Örebro, numera fri-lansmusiker och lärare i Motala. Sedan har vi flera mycket kunniga i närområdet: Lovisa Kronstrand Alinder som är ledare för nationella ungdomskören,

och Linköpings gosskör, samt Sara Michelin, domkyrkoorganist med masterexamen och brinnande intresse för ungdomar.

– Vi satte oss ner och började skissa på hur föreställningen kunde se ut. Samtidigt började jag ringa runt – och

"Sorg är för mig ingen känsla därför är den sorg.

Sorg är ett svart hål av ingenting i vilken världen faller.

Sorg är avsaknad av känslor som styr oss.

Ett dockspel utan tåtar som styr."

det visar sig att det visst finns körer! Men körledarna skäms för att de har så få ungdomar! En har fem, en annan har åtta ... men det är inget att skämmas för, det är så det ser ut och de som finns, de finns. De måste stöttas. Många bäckar små ...

Till slut blev det 80 ungdomar i ålder från 13–21 år. Så började arbetet, där ungdomarna skrev texter på temat "En stund på jorden". Under föreställningen varvades texterna med musikstycken av kända kompositörer, artister och författare. En unik händelse. ☺

VAD VAR ROLIGAST MED ATT VARA MED?

HEDVIG ERLANDSSON

"Det var väldigt kul, vi har haft två heldagar innan då vi övat tillsammans och sen själva i vår egen kör. Rolig blandning av låtar, allt från Laleh till Mozart och massor av annat!"

EMMA NORD

"Att få sjunga med andra körer, att vi var så många, jättekul, att öva tillsammans men även här på konserten."

MATHILDA ERIKSSON

"Jag håller med, en blandning och att det varit så härlig energi och att vi fått röra oss på scenen."

Att hjälpas åt över stifts- gränserna är både klokt och utvecklande

TEXT
MARIE AMNÉUS
HAGMAN

FOTO
MAGNUS
ARONSON/IKON

Predikoutveckling för präster i Växjö och Linköpings stift

Den andra omgången av programmet "Det levande ordets tjänare" påbörjades hösten 2019. Kursplatsen är Eksjö – lätt att nå för de 10 deltagarna från Linköpings och Växjö stift. Genom samverkan hjälps vi åt med resurser av olika slag och får också ett deltagarunderlag som är hållbart över tid. Tanken är att en ny kursomgång startar hösten 2021.

"Det levande ordets tjänare" pågår under ett år. Deltagarna träffas till fyra heldagsseminarier. Däremellan sker eget arbete med läsning av litteratur, praktiskt provande och samtal om

predikan i hemförsamlingen. Dessutom träffas man i handledningsgrupper i vardera stift, där man ger varandra respons på predikan och fördjupar samtalet. Oavsett ålder och antal år i tjänst, kan man alltid utvecklas som predikant. Tolkningen av bibelordet är något levande och föränderligt. Vars och ens sätt att kommunicera kan utvecklas. Dessutom uppmuntrar kursen till samtal om predikan i församlingarna. Predikan är inte enbart predikantens ansvar, utan allas. Det är inte farligt att ha funderingar om den predikan man varit med om, och det är inte farligt att som predikant öppna upp för den sortens samtal. Tvärtom gör det bibelberättelserna levande i församlingens mitt. De är berättelser som tillhör oss alla och som blir levande först när de delas. ☺

Körworkshop

Svenska kyrkans största grupp av frivilliga finns i körerna. Den enskilde körsångaren är viktig i gudstjänstlivet av flera skäl. När kören är med, blir det både körsång och ett lyft i psalmer och liturgi. Kören är också en väg in i kyrkan och den kristna tron för de som sjunger och de som kommer för att lyssna, inte så sällan körsångarens anhängare. Detta måste främjas och körsångarna måste få en chans att fördjupa sitt intresse.

Och hur gör man det? Jo man tar helt enkelt reda på vad koristen skulle vilja ha på menyn.

Sedan 2009 har stiftet tillsammans med stiftets Kyrkosångsförbund och Sensus bildat arbetsgrupper som arbetat fram ett koncept kallat Workshopdagar för körsångare, med plats för ca 100 körsångare. I snitt vartannat år ordnas dessa dagar, mestadels i Vadstena men den 6 april 2019 belägrades Vimmerby församlingshem och kyrka av körsångare främst från smålandsdelen av stiftet.

Dagen avslutas med gemensamt pass där vi sjunger för och med varandra. I Vimmerby avslutades dagen med kaffe och kyrkohandboksquiz följt av mässa i kyrkan med underbar sång. Vad annars, efter en hel dags träning! ☺

TEXT
OCH FOTO
KARIN WALL
KÄLLMING

Kaplanprogrammet är intressant och roligt, och det är även förberelserna för de enskilda mötena – här med Sigrid Wessén och Jonas Sellgren i Östra Eneby församlingshem.

Relationsbyggande program stöder gudstjänstlivet i kyrkorna

Sedan 2016 bedrivs det så kallade kaplanprogrammet i Norrköpings pastorat som ett samarbete mellan pastoratet och Linköpings stift.

– Det bygger relationer, säger Sigrid Wessén som tillsammans med Jonas Sellgren ingår i den grupp som leder programmet. Wessén och Sellgren kommer från pastoratet, medan stiftsadjunkterna Marie Amnéus Hagman och Andreas Sneckenberg kommer från stiftsorganisationen.

Sedan Norrköping blivit ett enda stort pastorat 2014, och Thomas Wärfman tillträtt som kyrkoherde, bedömde han att det vore bra att låta någon präst ta särskilt ansvar för gudstjänstlivet i varje kyrka.

– Det har visat sig fungera alldeles

utmärkt, säger kyrkoherde Wärfman.

– Vi har de största församlingarna i hela stiftet, med flera kyrkor i varje församling. Då behövs någon på varje plats som tar ansvar för gudstjänstlivet.

Titeln för dessa präster fick bli ”kaplan”. Vi läser i svenska Wikipedia: *”I de fall titeln kaplan fortfarande brukas i Svenska kyrkan kan den avse biskops medhjälpare eller en präst med särskilt ansvar. Det kan till exempel gälla ansvaret för gudstjänstlivet i en bestämd kyrkobyggnad.”* Precis som i detta fall alltså.

Projektet är ett nära samarbete mellan ett pastorat och stiftskansliet. Det är ett ledarskapsprogram med fokus på gudstjänstutveckling för dem som har uppgiften att vara kaplaner för livet i och omkring en kyrka i Norrköpings pastorat.

Programmet innebär sju kurs-tillfällen på ett och ett halvt år. Varje kursstillfälle utgår från någon av de sju rörelserna i stiftets herdabrev. Marie Amnéus Hagman berättar:

–Programmet har en dubbel uppgift: dels att utveckla och stärka kaplanerna i uppdraget, dels att ge dem konkreta verktyg i värdestyrd gudstjänstutveckling, som de själva kan använda när de leder det egna utvecklingsarbetet lokalt i den gudstjänstfirande gemenskapen.

TEXT
OCH FOTO
MAX WAHLUND

A group of approximately 15 people, mostly women, are sitting on wooden steps in a lush green forest. They are dressed in casual outdoor clothing, including hats, backpacks, and walking sticks. The background is filled with tall, dense evergreen trees. The scene is captured in a warm, slightly vintage style. The title 'PILGRIMS SOMMAR' is overlaid in large white letters across the lower half of the image.

PILGRIMS SOMMAR

Sedan 20 år tillbaka betyder juni månads intåg något alldeles speciellt för medarbetare och besökare på Pilgrimscentrum i Vadstena. Då börjar återigen den för många uppskattade och efterlängtrade Pilgrimssommar!

En välbehövlig paus
vid rastplatsen på
Ombergsliden innan
vandringen går vidare
till Heliga Hjärtas
kloster.

Omsorg och atmosfär i Vadstena

"Nu är Vadstena i sitt esse! Bönelivet i Klosterkyrkan och kapellet samlar många varje dag och pilgrimerna är legio. Pax!" Med de orden inleddes en av alla pilgrimssomrar som genomförts. Orden markerade startskottet för pilgrimsvandringar, pilgrimsvilar, heliga danser, utflykter och gudstjänster och mycket mer.

Årskiftet 1996–97 startade Pilgrimscentrum i Vadstena sin verksamhet och just Pilgrimssommar var en av visionerna som ingick i dåvarande kyrkoherde Kjell Karlssons tankar. Klosterkyrkan hade väldigt många besökare och det fanns en vilja att ta emot dem på ett bättre sätt.

Och nu, efter mer än 20 somrar, är det ett växande och mycket populärt koncept och det i särklass största arrangemanget Pilgrimscentrum genomför under året. Ewa Lund, som är pilgrimsdiakon på Pilgrimscentrum och projektledare för Pilgrimssommar, berättar att de aldrig behöver jaga, frivilliga hör av sig självmant och vill hjälpa till. Redan nu har de fullt inför sommaren.

– Det säger något om populariteten, menar hon och berättar att det i stort sett endast är människor utifrån som vill komma till Vadstena och arbeta som frivilliga.

– De har hört att det är bra och roligt att vara med här, de kanske har besökt oss någon gång och vill gärna komma tillbaka, säger Ewa och berättar om en kvinna som så gärna ville komma bort från sin vardagsmiljö och alla måsten, förväntningar och invanda roller och vara "som en främling" under en vecka.

"Ju fler ögon och öron, desto bättre bemötande", som Ewa säger och betonar vikten av att verkligen öppna upp och välkomna besökarna på ett bra sätt. Hon pratar mycket om hur hon vill att det ska vara en miljö och en atmosfär som känns speciell och hemlik.

Under sommaren är det två till tre anställda och fem till sex frivilliga per vecka som samarbetar.

Den frivilliga är här under en vecka, får bo i Mariagården och hjälper till i kaféet, vid bokbordet, håller i tideböner, guidar besökare och hjälper dem tillrätta. De anställda tar under sommaren ett litet steg tillbaka och agerar till stor del handledare för de frivilliga – men finns naturligtvis också till hands för exempelvis samtal och självvård.

– Diakonin är jätte viktig, poängterar Ewa. Vi behöver finnas till hands för människor i nöd, det kan vara psykiskt, fysiskt eller själsligt. Omsorgen är viktig!

Under 2019 arrangerade Pilgrimscentrum bland annat pilgrimsvandring på cykel runt Tåkern på den nya cykelleden, sommaryoga i örtagården och "Pilgrim och motorcykel".

Det gick också en Birgittavandring från Ödeshög som anlände i Vadstena på Heliga Birgittas himmelska födelsedag.

Just nu håller Ewa för fullt på att planera för sommaren 2020. Och för året har hon en nyhet att presentera. En endagsvandring på cirka två mil från Rogslösa till Vadstena. För dem som önskar erbjuds soppa och övernattnings i församlingshem och kyrka (att övernatta i kyrkor är något som blivit väldigt populärt på andra ställen i världen, exempelvis England, men det finns även möjlighet lite närmare oss – på Gotland till exempel). Vandringen startar med sinneromässa i Rogslösas berömda medeltidskyrka från 1200-talet. Vandringen går sedan till

Vadstena och avslutas med välsignelse eller mässa i Klosterkyrkan. Och om man vill kan man få ett certifikat (ett diplom att du vandrat sträckan).

För 20 år sedan var det ovanligt med guidade vandringar, men numera är guideföreningen en samarbetspartner och utbudet av guidade vandringar har växt. Ewa tycker att det är viktigt att även erbjuda vandringar med andligt innehåll, så Pilgrimscentrum anordnar vandringar två till tre gånger per vecka. Dessutom

finns det barnvandringar på temat "Klosterliv" med dramatisering av klosterlivet. Familjer får klä ut sig till nunnor och munkar i Klosterkyrkan, som har kläder att låna ut.

– Det är jätteroligt, då leker vi kloster. Hela familjer brukar komma och ta med både mor- och farföräldrar och vänner, skrattar Ewa.

Pilgrimssommar är ett resultat av ett omfattande samarbete mellan många aktörer i Vadstena, varav Vadstena-Dals församlingar är en viktig partner. Vadstena kommun, Klostermuseum, Klosterkyrkans vänner, Vadstena guideförening och Birgittasystrarna är några av de andra arrangörerna. Och Klostergårdens vänner och Örtagårdens vänner gör området fint och trevligt.

Ewa berättar att samarbetet blir mer och mer utbyggt för varje år och tycker att det har resulterat i ett gott bemötande och bra tillgänglighet för besökarna.

– De som kommer hit bryr sig inte om vem som anordnar, säger hon och berättar att programmet därför är gemensamt, så att det ska vara så enkelt som möjligt för besökarna att navigera bland allt som händer.

Pilgrimssommar 2020 närmar sig. En sommar full av

glädje och anknytning, av vandring och lek. En sommar full av omsorg. ☺

TEXT
PERNILLA
STRIDH

FOTO
EMANUEL
ERIKSSON

Vi behöver finnas till hand för människor i nöd, det kan vara psykiskt, fysiskt eller själsligt. Omsorgen är viktig!

Ewa Lund

150–250

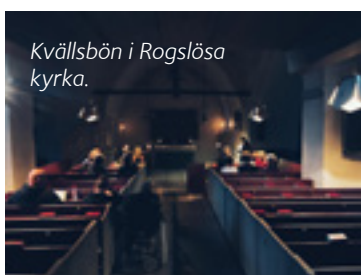
personer besöker
Pilgrimscentrums
kafé varje dag under
Pilgrimssommar

Målet Vadstena
Klosterkyrka

**1 000–
2 000**

personer besöker
Klosterkyrkan
i Vadstena
varje dag under
Pilgrimssommar

Kvällsbön i Rogslösa
kyrka.

Belöning på vandringen
på Omberg – utsikten
över Vättern.

Ett svalkande bad
i Vättern efter avslutad
vandringsdag.

Syster Gertrud möter
oss för samtal vid
Heliga Hjärtas kloster.

I en tid där klimatångesten är påtaglig och sommarstressen gör sig påmind har aktiviteter som "hemester" och "plogga" blivit en del av mångas vardag. På Vårdnäs stiftsgård finns nu möjligheten att göra det allra senaste: "glampa" – camping, men lite mer glamoröst.

Klimatsmart glamping på hemmaplan

Vid vanligt tältande ligger oron för våta tältdukar och blöt packning på lut när regnet vräker ned. Inte så vid glampingen på Vårdnäs. Ordet är en sammanslagning av *camping* och *glamour*, och förenar det allra bästa med naturupplevelsen som tältning ger med den komfort och lyx en övernattnings på hotell innebär. I ett vackert inrett vindskydd i tallskogen vid Stora Rängen, där kuddar och filtar pryder golvet och vita gardiner följer med vindens viskningar, är vi skyddade från de kalla regndropparna.

Det finns många anledningar till att resvanorna ändras. Tunna plånböcker, oro över klimatet, varma somrar och stressen över att ha en "perfekt" sommar full av äventyr påverkar hur vi semestrar.

Vagabond rapporterar att utlandsresandet minskade under 2018, för första gången på ett decennium. Var fjärde tillfrågad kommer att semestra mer i Sverige. SJ återlanserar ett tågloffarkort under sommaren för att möta den ökade efterfrågan på tågresor i Sverige.

Jonas Ridderström, stiftsgårdschef på Vårdnäs berättar hur satsningen ligger i tiden.

– Visst är det härligt att resa bort – men resans längd har väldigt lite att göra med storleken på upplevelsen, inte minst nu när vi gör fler medvetna val också när det gäller hur vi reser. Äventyret kan lika gärna finnas runt hörnet och skapas med ganska små medel. Tänk efter själv vilka minnen från sommaren som dina barn berättar om. Det nya met-spöet och natten i tält, eller charterveckan på Mallorca?

Under år 2019 hade
Vårdnäs Stiftsgård

42 000

besökare

Av dessa var drygt 10 000 övernattande gäster. Cirka en fjärdedel av besökarna har koppling till den kyrkliga verksamheten. Övriga är gäster från exempelvis näringsliv, kommuner, myndigheter och föreningsliv – och även privatpersoner.

Med glamping och kanske en kajak- eller cykeltur är du själv med och gör ditt äventyr eller din upplevelse, tillsammans med din familj, partner eller vännerna. Det tror jag också ger hållbara minnen, avslutar Jonas.

Redan vid ankomsten finner sig lugnet. Här har naturens överdåd förenats med alla tänkbara bekvämligheter. Liggunderlaget och sovsäcken rullas ut på vindskyddets golv, som till

”Visst är det härligt att resa bort – men resans längd har väldigt lite att göra med storleken på upplevelsen.”

skillnad från marken nedanför är helt fri från myror,

kottar och grenar som riskerar att störa naturens skönhetssömn. Luften doftar gott från regnet som nyss

fallit. Färgglada kuddar som inbjuder till vila, småfåglarnas orkester och solstrålarnas dans genom skogen. Tänk vilka möjligheter till fantastisk natur och avkoppling som finns runt hörnet, alldeles i närheten. Dessutom utan att behöva kompromissa med komforten. ☺

TEXT
OCH FOTO
DANIEL
LÖNNBÄCK

**Kraft
från ovan**

Elen som kommer produceras av Vårdnäs solceller varje månad räcker för att koka en halv miljon koppar kaffe. En till varje invånare i Linköpings stift, med andra ord.

Fossilfritt i flera år

Vårdnäs stiftsgård fortsätter att satsa på hållbarhet. Under 2020 kommer alla tak som har solläge att få solceller. Sammanlagt kommer anläggningen att producera cirka 130-140 000 kilowattimmar per år.

– Vi måste vara rädda om det jordklot vi har, med

insatser på flera ställen samtidigt, säger Jonas Ridderström, stiftsgårdschef. Vårdnäs stiftsgårds uppvärmning har varit helt fossilfri under några år, med sjö- och bergvärme som bas. Oljepannan som sätts igång under kalla vintrar drivs av RME (ett biobränsle som framställs av raps och biometanol) och vi kommer även att bygga ut laddstrukturen för elbilar, med nya snabbladdningsplatser.

Vinnare av Årets miljöpris 2018

Vårdsnäs stiftsgård tilldelas priset som Årets miljöföretag 2018 för bjässar som Scandic, Choice och Elite Hotels. "Fantastiskt roligt att vårt arbete för klimat och miljö uppmärksammas! Det betyder att vi faktiskt uträttat viktiga saker varje dag, och att vi kan sätta in det i ett sammanhang och göra en begriplig berättelse som går fram och berör", säger stiftsgårdschef Jonas Ridderström.

Det är Linköpings miljönätverk som sedan fler år tillbaka delar ut priser till företag som uppfyller höga miljömål i sitt arbete. Nätverket bildades år 2010 och består av cirka 30 företag och organisationer.

– Det roliga är att många av de som finns i nätverket är våra kunder, så detta är verkligen ett kvitto på att de är nöjda med oss, säger Jonas Ridderström.

I motiveringen står bland annat: "Årets vinnare har stora mål och en tydlig vision om att ta hand om vår planet. Hotellet visar stor vilja att göra sin verksamhet mer hållbar samt att inspirera och motivera sina gäster att minska sin miljöpåverkan. Med smarta knep som att erbjuda grönsaker och frukt efter säsong, minska matsvinn genom små tallriker i frukostbuffén och placera kött och fisk sist i bufféordningen visar hotellet att många små initiativ kan göra stor skillnad. De har även större mål som att installera fler solceller och att till 2025 bli fossilfria. Gästerna erbjuds även naturturism och lämnar hotellet med insikten om att naturen inte bara är viktig att värna om, utan att den även värnar om oss!"

Naturen ska lyftas in i stiftsgårdens möten

Vårdsnäs stiftsgårds identitet har blivit tydligare. Varför finns Vårdsnäs och vad är syftet med en stiftsgård? Att lyfta den svenskkyrkliga identiteten är viktigt, menar Jonas Ridderström, stiftsgårdschef på Vårdsnäs stiftsgård.

– Vårdsnäs är inte en satellit, utan en integrerad del av Linköpings stift. Det här är ett väldigt intressant sätt att vara kyrka på. Vårdsnäs är en viktig talarstol för hela stiftet där vi möter många olika människor varje dag, samma människor som vi möter i kön på affären – det vill säga inte enbart de vanliga kyrkliga besökarna.

De senaste fem åren har stiftsgården utvecklat de mjuka värdena, som varumärket, vilka vi är och vad vi ska leverera.

– Jag är väldigt stolt över att vi åstadkommit en ökning på 30 procent de senaste fem åren genom att arbeta med de mjuka värdena: människorna som arbetar här och gästerna vi möter, säger Jonas. Det är inga investeringsmiljoner som har krävts för att nå hit. Nu går vi in i nästa fem-

årscykel. I den utvecklingsfasen ligger ett behov av mer investeringar. Vi har växt ur vår kostym, med bland annat matsal, entré och reception, som är underdimensionerade.

Förutom att bygga ut allmännyttorna vill Vårdsnäs stiftsgård utveckla mötesformen. Jonas menar att den traditionella konferensmarknaden inte kommer att öka framöver. Energin ska istället läggas på att hitta alternativa sätt att mötas på.

– Behovet av att ses kommer att öka framöver, men inte i form av vanliga konferenser. Det håller många på arbetsplatsen eller via Skype. Naturen

"Behovet av att ses kommer att öka framöver, men inte i form av vanliga konferenser."

är vårt bästa verktyg och unikt för Vårdsnäs, så vi vill lyfta in det i mötena. En del av konferensen kan till exempel bestå av paddling eller vandring. Vi ser också att privatpersoner i allt

högre utsträckning hemestrar och svestrutar (se artikeln om glamping), vilket spelar stiftsgårdarna väl i händerna om vi kan tillhandahålla klimatsmarta resealternativ på hemmaplan.

TEXT
DANIEL
LÖNNBÄCK

FOTO
JONAS RIDDERSTRÖM,
DANIEL LÖNNBÄCK,
EMANUEL ERIKSSON

Ett gränslöst rum mellan naturen och kapellet

Vid midsommar 2019 invigdes skulpturer på Vårnäs stiftsgård som biskop emeritus Martin Lönnebo skapat. Det är en upplevelseplats, ett förändeligt och gränslöst rum mellan naturen och kapellet.

– Det startade med ett telefonsamtal från Martin Lönnebo när han skulle sälja sitt radhus, säger Jonas Ridderström, stiftsgårdschef. Han hade tillverkat skulpturer som stod i hans trädgård, och han undrade om vi ville ta emot dem. För mig blev det som ett bönesvar. Jag tyckte att Vårnäs hade för lite konstnärlig utsmyckning som går att knyta an till kyrkan.

Globerna är graverade i Vadstena, av samma glasmästeri som skapat Linköpings domkyrkas vackra glasfönster i Mariakoret. Innehållet i globerna är skapat av en glaskonstnär från Venedig.

Skulpturerna är bildligt berättande, även någon som inte har en tydlig tro kan ta sig till den, säger Jonas. Det börjar med Big bang och slutar med när däggdjuren och människan tar sin plats på jorden. Också den gyllene Gudspärlan, som senare skulle inkluderas i frälsarkransen finns med bland skulpturerna och är placerad inne i kapellet, på ett av altarna. ♪

Vårnäs del av internationell sjösatsning

Tillsammans med Visit Östergötland och flera lokala aktörer arbetar Vårnäs stiftsgård med det internationella EU-projektet "Lakesperience." Det är ett projekt som pågår 2018–2020, med syftet att utveckla ledturismen i särskilda sjöområden i Tammerfors i Finland, Tartu i Estland, Burtnieki i Lettland samt sjösystemet söder om Linköping. I projektet ska bland annat flerdagspaketresor med sjönära turism, som vandring, cykling och paddling utvecklas. Projektet ska skapa en ökad kännedom om att sjönära turism finns lättåtkomligt och att det är smidigt paketerat. Målet är också att öka antalet utländska turister på sikt, bland annat genom riktade marknadsinsatser i Tyskland. ♪

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNA

FOTO: STEVE NYSTRÖM

Höreda

1 446 moduler à 345 Wp/st.

Beräknad produktion: 509 000 kWh/år.

Yta: Ca 70 x 120 m.

Assjö

880 moduler à 345 Wp/st.

Beräknad produktion: 309 000 kWh/år.

Yta: Ca 60 x 60 m.

Elen från solcellerna kommer att säljas direkt ut på nätet, kopplas in på högspänningsledningen som går strax intill.

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNA

Tillgångarnas uppskattade marknadsvärde

Skogsbruk	3 000 Mkr	70%
Jordbruk	1 100 Mkr	26%
Fonder	155 Mkr	4%
Totalt	4 255 Mkr	

Prästlönefastighetskapital fördelat på 236 fastigheter

Skogsmark	28 900 ha
Jordbruksmark	6 100 ha
Övrig mark (ej produktiv mark)	4 000 ha

Prästlönefondskapital 140 Mkr

Utdelning 2019	50 Mkr
Förvänta utdelning 2020	52 Mkr

Storsatsningar på solenergi fördubblar produktionen i stiftet

Två nya solcellsparker i Linköpings stift kommer under sommaren att öppnas för produktion. Det innebär en fördubbling av nuvarande tillgång på egen solenergi och kommer ge effekt många år framöver.

TEXT
PERNILLA
STRIDH

FOTO
MARIE
HELGESSON

Det pågår storsatsningar på solenergi i Linköpings stift. Prästlönetillgångarna bygger just nu två solcellsparker, en vid Assjö i Aneby och en i Höreda i Södra Vedbo pastorat. Det finns redan solceller på olika håll runtom i stiftet, exempelvis på tak på griftegårdsförvaltningens ekonomibyggnader i Motala, kyrkans hus i Norrköping, nya kyrkogården i Västervik samt en större markanläggning i Lilla Aska utanför Linköping. Sammanlagt levererar de befintliga solcellerna i stiftet i dag sammanlagt runt 800 000 kWh/år, därtill kommer Vårdnäs stiftsgård installera solceller under 2020 som beräknas producera runt 140 000 kWh/år. De två nya parkerna i Assjö och Höreda innebär en fördubbling av den energin. Fastighetsingengör Steve Nyström som är projektledare för de båda projekten tycker att det är en bra satsning.

– Effekten av det som solcellsparken i Höreda kommer leverera årligen motsvarar lika mycket som hela Höreda samhälles elanvändning, berättar han.

Arbetet genomförs med hjälp av prästlönetillgångarnas samarbetspartner EnergiEngagemang. Projektet påbörjades under våren 2019 och beräknas vara klart till sommaren.

Steve är på plats med jämna mellanrum för att följa utvecklingen. Han tycker att det är ett spännande projekt.

– Det här kommer att stå kvar väldigt länge och ge goda effekter under många år eftersom solcellerna försämrats långsamt.

Han berättar att parken efter trettio år garanteras leverera hela 80 procent av effekten som cellerna ger vid start, och det beror på att det är så pass bra hållbarhet på solcellerna.

Steve ser ljus på framtiden vad gäller solceller och har många tankar om stiftsorganisationens och prästlönetillgångarnas framtida insatser.

– Tänk om vi skulle kunna bygga andelsparker och församlingarna i sin tur köpa in sig på andelar. Det vore kul om vi kunde bli egenförsörjande på miljövänlig el i stiftet. Det är en spännande tanke!

Parkerna i Assjö och Höreda är ungefär lika stora, Höreda som ligger tre och en halv mil från parken i Assjö är en aning större, men vi kan tänka oss parkerna i storleksordningen varsin fotbollsplan, berättar Steve.

Assjö ligger mitt ute i

skogen och stör ingen utom möjligen en eller annan svampplockare eller jägare.

Höreda-parken däremot ligger i samhället

Höreda, nära skolan och barn och personal har använt skogen där solcellsparken nu ska byggas som sin skolskog. Stiftsskogsvaktare Erland Rydén har haft bra kontakt med skolans personal och ledning. Han har tillsammans med Bengt Palmqvist, enhetschef för Egendomsförvaltningen på Linköpings stiftskansli, träffat personalen och även skolbarnen.

Barnen har varit ute vid parken i skogen och har haft djupa diskussioner med

”farbror Bengt” om miljö, solceller och skog och allt däremellan.

– Det var en fin träff med barnen, de var väldigt frågvis, berättar Bengt Palmqvist.

Skolan har nu fått en ny plats för sin skolskog som ligger i samma skog men lite längre bort bakom parken.

– Skolbarnen tycker det är spännande med den nya skolskogen men också med solparken.

En viktig sak i både Assjö och Höreda är säkerheten och naturligtvis blir det extra viktigt i Höreda, med närheten till samhället. Därför byggs säkra staket av metall som är två meter i höjd och som dessutom förses med taggtråd längst upp. Det är viktigt att säkerställa att det inte är möjligt att ta sig in i parkerna.

Parkerna larmas också som en extra säkerhetsåtgärd. Det är viktigt att säkerheten fungerar och det inte kommer in obehöriga i solcellsparken, eftersom en större anläggning kan ha upp emot 800 V likström i kablar, då kan det vara riskabelt om människor och djur kan komma åt och skada kablar och paneler.

En annan plats i stiftet där det pågår satsningar med solceller är Vårdnäs stiftsgård. Dessutom byggdes redan för sju år sedan en solanläggning på ett ladugårdstak hos en arrendator i Säby och även på en ladugård i Flisby i Aneby. ☞

”Det vore kul om vi kunde bli egenförsörjande på miljövänlig el i stiftet. Det är en spännande tanke!”

Steve Nyström

Lönnebopriset

2019 års mottagare av Martin Lönnebos kulturstipendium är Anneli Lindberg, Norrköping. Hon får priset för sitt arbete med "husmorsgraffiti" – att tillsammans med kvinnor av alla bakgrunder återanvända textilier för att sedan skapa konstverk som sätts upp i staden.

Du är inte ensam om att fundera över livet.

Du är viktig.

Oavsett om man arbetar som församlingspedagog, komminister eller kommunikatör så ska konfirmandkonceptet *Du är viktig* kunna användas för att underlätta det kommunikativa konfirmandarbetet.

TEXT
DANIEL
LÖNNBÄCK

Konceptet riktar sig till alla församlingar och pastorat, stora som små, och är helt frivilligt.

Ett av Linköpings stifts prioriterade fokusområden för perioden 2019–2022 är Konfirmation och konfirmanduppföljning. Ett av målen är en kommunikationsraket som mynnar ut i att 70 procent av medborgarna i Linköpings stift ska känna till att det är konfirmation på gång. Det målet går såklart inte att nå ensamt: endast när stiftsorganisation, församling och pastorat arbetar tillsammans kan vi måla hela Linköpings stift i konfirmandfärg.

Konceptet riktar sig till alla församlingar och pastorat, stora som små, och är helt frivilligt. Det gemensamma

konfirmandkonceptet *Du är viktig* tar avstamp i det nationella konfirmandprojektet Krafttag konfirmation och dess slutsatser om hur det är att vara ung idag. Syftet med konceptet är att skapa en gemensam bild av konfirmation i Linköpings stift.

Teamet i fokusområdet Konfirmation och konfirmanduppföljning hade under 2018 och 2019 två referensgrupper där före detta konfirmander, konfirmandföräldrar, präster, kommunikatörer och pedagoger samtalade om konfirmation och kommunikation.

– Ungdomar idag känner sig snarare som en del av Svenska kyrkan än av

just den församling de tillhör, menar Linda Cederholm, präst i Slaka-Nykils pastorat. De känner sig hemma i den kyrka där deras vänner är. Att mötas av samma tilltal och material i hela stiftet ger ju en känsla av att vi som både anställda och konfirmander är ett och vi är många. Bor jag i Linköping, men befinner mig i Kisa är det kul att se ungdomar med likadant nyckelband som jag har.

Markus Lindstedt, stiftshandläggare på Linköpings stift, menar att referensgrupperna har varit en viktig arena där idéer och förslag har kunnat delas på ett generöst och kreativt sätt.

– Bland det vi tar med oss från gruppen är att kampanjmaterialet ska vara ett erbjudande till de församlingar som vill och har nytta av det, inte ett krav. Mervärdet ligger i ett tydligt budskap, ett tilltal som funkar för målgruppen och att materialet är snyggt och användbart i praktiken.

Kantorn Petra Nilsson och prästen Patrik Hellberg i Södra Tjusts pastorat har varit med och utvecklat konfirmandkonceptet. Patrik menar att det viktigaste en konfirmand kan komma ihåg efter konfirmationstiden är just "Du är viktig."

– Vi hoppas att konfirmationen ska bli en grej som folk får upp ögonen för, säger Petra. Det finns så mycket fördomar som vi vill ta håll på.

Royne Mercurio, kommunikatör på Linköpings domkyrkopastorat och deltagare i en av referensgrupperna menar att konfirmandarbetet får en större kraft om vi samarbetar kommunikativt i det som vi ändå gör i alla församlingar.

– Jag tänker att "tillsammans är vi starka" faktiskt är sant, säger Royne Mercurio. Vi når ut bredare och vi hushållar med våra resurser. Sen måste det alltid finnas en viktig människa lokalt som är bärare av budskapet och som också säger till tonåringen att: "Du är viktig!" och bekräftar att vi menar vad vi säger och ger orden bärighet. Har vi samma budskap och manér så ger det en känsla av att man är del av något större, något betydelsefullt. ♪

På Linköpings stifts intranät kan allt konceptmaterial laddas ner – affischer, brev till vårdnadshavare, flyers och mycket mer.

Jenny Carlenius, miljöaktivist, modererade ett samtal kring att agera (act) för klimatet under stiftskonfirmanddagen.

STIFTSKONFIRMAND-DAG I NORRKÖPING

2019 års Stiftskonfirmanddag, ACT samlade drygt 200 konfirmander, unga ledare och vuxna i S:t Olai kyrka. Under dagen fick deltagarna bland annat träffa biskop Martin, delta i olika workshops och samla in pengar till Fasteinsamlingen *Samma himmel – Samma rättigheter*.

Konfirmandgrupper från stiftets alla hörn gick med bössor på stan och samlade tillsammans in dryga 5000 kronor. Sedan tog det fart i olika workshops som exempelvis demonstrationskunskap, räddavärlden-skola, jackvägg och forumteater. Dagen knöts ihop med en härlig mässa som avslutades in i Earth hour.

Grönebo – en generations- överskridande fullträff

På Grönebo utanför Kisa ordnar Svenska Kyrkans Unga sommarläger. Glädjen och den goda stämningen hänger ihop med att man förverkligar den femte rörelsen ur herdabrevet – från uppdelning till generationsöverskridande.

TEXT
OCH FOTO
MAX WAHLUND

Det här är det bästa lägret nånsin! ropar tolvåriga Tufva när vi sitter och väntar på lunchen.

– Det bästa är att de vuxna inte tvingar oss att göra olika saker.

Kanske är det precis vad som behövs bland allt hets och jäkt i samhället – att slippa bli tvungen att göra saker och istället vila i lugn miljö. Stämningen är verkligen lugn och glad på Grönebo. Inte som jag minns från mina scoutläger på 80-talet där kombinationen av 10-åriga barn, 16-åriga ledare och några enstaka vuxna ofta ledde till en otrygg stämning. På Grönebo är det gott om vuxna och en väldigt god spridning av deltagare i olika åldrar.

– Detta är det gamla bondesamhället! utbrister Lennart "Nenne" Carlson, församlingspedagog i Borgs församling.

– Här möts alla. Alltifrån 70-årsåldern och ända ner till dem som bara är några år gamla, säger Nenne medan ett par småbarn springer förbi dragandes på en skrinna.

I det gamla bondesamhället hade man en liknande gemenskap som på Grönebo. Möjligen levde man ett liv som var fysiskt lite svårare. Inga rensningar av åkrar från stenbumlingar står dessbättre på dagordningen på lägret. Men jämfört med den vanliga ungdomstillvaron är det ändå ganska mycket aktivitet och då behövs rejäl, bastant lägermat. Idag serveras tärnad

”Grönebo
är det bästa
lägret nånsin!”

DETTA ÄR GRÖNEBO

Sommarlägret på Grönebo ordnas av Svenska Kyrkans Unga i Linköpings stift. Grönebo lägergård ägs av Kinda pastorat och hyrs av Svenska Kyrkans Unga för lägret.

De senaste åren har cirka 140 personer deltagit. Deltagarna består av ungdomsgrupper, familjer och pedagoger från ett flertal församlingar i stiftet.

kassler och potatissallad med smörgås och sallad.

– Vi försöker se till att alla äter ordentligt, säger Andreas Åström som är lägrets sjukvårdare.

– Det är inte lätt för barnen att förstå att det går åt mycket mer energi här än när man sitter hemma i soffan. Där kanske man klarar sig en dag på en burk keso och ett äpple, det går inte här.

Lägrets tema är frälsarkransen och kaplan Johan Garde, som är här med sin familj, redogör för ramberättelsen för lägret. Ett par fräcka ”pirater” har enligt denna slagit läger i skogarna utanför Grönebo och stulit frälsarkransen. Lägerdeltagarnas uppgift är att lösa gåtor och fullgöra uppgifter,

knäcka piraternas koder och få tillbaka pärlorna i kransen. Denna dag är det kärlekspärlorna som ska skaffas tillbaka och därför handlar dagens bibelstudium om kärleken.

– Om man tittar i Bibeln finns det många regler och krav, särskilt i Gamla Testamentet, säger en ledare. Men Jesus gav oss ett nytt bud...

Blandningen av bibelläsning, fysiska och andra aktiviteter verkar fungera bra. Eftermiddagen vigs åt pyssel, garntövning, fotbollsspel, paddling och annat innan det blir samling kring lägerelden på kvällen.

– Det roligaste här är att man får umgås med varandra, sammanfattar åttaåriga Agnes. ☺

Det är gott med sommarkyrkor

Öppna kyrkor är en viktig del av den svenska sommaren. I Hällestads kyrka i Finspångs församling håller man öppet.

Nämen vad trevligt att ni kommit hit! ropar Gösta Johansson.

– Gå in i kyrkan ni och titta, där är det snart andakt! Vi håller på och ordnar med kaffe här ute.

Vi promenerar upp från församlingshemmet mot den imponerande kyrkan. Den ritades i nygotisk stil av arkitekt Gustaf Pettersson och invigdes 1895 sedan den gamla kyrkan brunnit ned två år tidigare. Klockstapeln klarade sig för övrigt i branden och står numera på Skansen i Stockholm.

Vi kliver in över tröskeln och välkomnas av en hel skara vänliga damer som serverar både kaffe och guidning.

En av dem sträcker fram ett häfte med all tänkbar information om kyrkans historia och konsthistoriska värden. Bland annat finns där en lång artikel om konstnären Johan Krouthén, som förutom fantastiska landskap och porträtt, även målat i taket på denna och andra kyrkor i stiftet, och dessutom blev morfar till konsthistorikern och akademiledamoten Ulf Linde.

Kyrkomusiker Kristine Svensson berättar om de många olika sakerna som händer i kyrkan.

– "Café under sommarhimlen", eller "Café under kastanjen" som det hette då, startade för cirka 20 år sedan här. För kanske 15 år sedan lade vi till en andakt, från början var det för att musikelever skulle få en plats att sjunga. Det har sjungits allt från svårt till lätt här. När vi senare slutade med undervisningen tog ideella istället upp manteln. Vi har frivilliga som fixar kaffe och bakat. Och sen kom initiativet till vägkyrka också som du ser.

Vi kliver vidare framåt i kyrkan. Längst fram övar tre generationer Gustafsson inför dagens andakt: Maria, Anna och lilla Irma, 3 år. På repertoaren står Ekornrätt satt i granen och Blinka lilla stjärna där. Nu börjar kyrkan fyllas på och när klockan blivit två finns ett trettiotal personer i bänkarna. I informationshäftet står att kyrkan är byggd för 1500 människor (!) – tanken var att järnhanteringen i Finspångsområdet skulle leda till en stor befolkningsökning. Så blev det inte, men det är praktiskt när det är större musikframträdanden i kyrkan vilket händer ibland.

Maria leder andakten och bönen, och läser en betraktelse. Anna och Irma sjunger och vi sjunger alla i psalmerna. Därefter går vi ut till kaffe och hembakta kakor. Gösta Johansson serverar tillsammans med hustrun Eva. Gösta har kameran i högsta hugg – detta är en fin dag att dokumentera för Hällestads-Tidningen, en skrift som utkommer varje år och berättar vad församlingen gjort under året.

Kent Backman, ordförande i kyrkofullmäktige, smuttar på kaffet. Han tittar över det lokala lotteriet och tecknar upp sig på ett antal lotter à 5 kronor. Det ser ut att vara fina vinster – högt upp i vinstlistan finns lokalt hantverk och några behandlingar på en skönhetssalong.

Solen värmer, och bland bilisterna nedanför församlingshemmet är det flera som noterar skylten "Vägkyrka".

TEXT
OCH FOTO
MAXWAHLUND

Irma Gustafsson låter sig väl smaka av de hembakta läckerheterna efter hennes och mamma Annas framträdande i kyrkan.

FAKTA SOMMARKYRKOR

På svenskakyrkan.se/sommarkyrkan visas alla kyrkor som har platstypen "sommarkyrka". Även platstyperna vägkyrka, pilgrimskyrka och sevårdhetskyrka finns.

Sommarkyrka

En sommaröppen kyrka har alltid platstypen sommarkyrka.

Vägkyrka

Kyrkan ska vara lättillgänglig för bilister och andra vägfarare. En vägkyrka har andakt dagligen. Den ska vara öppen

minst fem timmar dagligen under minst två veckor i följd i perioden juni till augusti, helst mer. I kyrkan ska man kunna träffa människor för samtal och guidning. I eller i anslutning till kyrkan ska erbjudas en enkel servering och tillgång till toalett.

Sevårdhetskyrka

Är en kulturellt angelägen kyrka. Som namnet säger – en kyrka värd att se och uppleva. Kan gärna kompletteras med samma delar som vägkyrkan, andakt, visning, guidning.

Pilgrimskyrka

Kyrka, ruin eller kyrkplats utmed pilgrimsled, med pilgrimshistoria. Det betyder att kyrkan ska vara helgad åt en historisk person till vilkens minne pilgrimsvandringar har förekommit eller att det finns föremål eller minnesmärken med anknytning till historiska pilgrimsvandringar. Också andra kyrkor, med nödvändighet kopplade till regelbundna nutida pilgrimsvandringar kan utmärkas som pilgrimskyrka.

Källa: Svenska kyrkans nationella intranät

Tjärprojektet: från stubbe till tak

För bidra till att vården och underhållet av de kyrkor som har tjärade spåntak blir mer hållbar försöker stiftet främja en lokal framställning och användning av tjära och virke.

TEXT
NICLAS
FREDRIKSSON

FOTO
STEVE
NYSTRÖM

Tjära och takspån som används idag köps långväga ifrån. Genom att så lokalt som möjligt ta vara på de naturliga resurserna i Svenska kyrkans skogar liksom intresse och engagemang från personer som bor, lever och vistas i församlingarna i stiftet är målet att mer långsiktigt och hållbart kunna uppfylla behoven av både tjära och virke.

Det betyder att stiftsorganisationen tillsammans med ideella krafter i hembygds-, scout- eller idrottsföreningar och med entreprenörer och företagare som skogsägare och sågverksinnehavare samt andra intressenter försöker främja utvecklingen av olika tekniker, metoder eller former för att odla och förädla de råvaror som behövs.

Under 2019 har stiftsorganisationen därför träffat flera hembygdsförening-

ar och företrädare för andra organisationer med budskapet att vi i princip har behov av all den tjära som över huvud taget kan framställas inom stiftet. Gensvaret har varit gott. Som exempel kan nämnas att Ulrika hembygdsförening nappade direkt genom att åter ta sin tjärdal i bruk. Man bör då veta att en tjärdal är en förhållandevis enkel, traditionell anläggning för att utvinna tjära ur särskilt kådrik ved av tall, företrädesvis ur så kallade tjärstubbar.

Hela processen, från stubbe till färdig tjära att använda på exempelvis kyrktak av tallspån, omfattar flera steg och arbetsmoment. Först måste man bryta eller skörda tjärveden i skogen. Därefter grovbereds den – man rengör och grovklyver. Arbetet tar lång tid och utfördes under året av ett arbetslag i Ulrika hembygdsförening. Sedan ska tjärveden torka under vintern. Under försommaren året därpå finklyvs tjärveden och läggs på fortsatt tork under sommaren. Sedan iordningställer arbetslaget den sedan många år redan inrättade tjärdalen. Veckan innan tjärdalen ska brännas och tjäran utvinns ur tjärveden staplas den torkade veden i tjärdalen. Hela arbetet utförs för hand och är mycket tidskrävande. Men den fantastiska omsorg med vilken arbetet utförs borgar för en enastående kvalitet.

Den färdiga tjäran köps direkt av församlingar i närheten. Behovet av tjära är hur som helst långt större än vad som är möjligt att för närvarande producera lokalt.

2019 blev den första tjäran färdig. Planen är att under kommande år främja en ökad framställning av tjära inom stiftet. Årsbehovet av tjära i stiftet uppskattas till minst 3 000 liter. Tjärdalen i Ulrika gav 200 liter 2019. Så det finns utrymme för mer!

Under 2019 har ytterligare delprojekt påbörjats, förts vidare och utvecklats:

- **Björnsäters hembygdsförening:** skördar och förbereder tjärved samt bygger en tjärdal inför egen framställning av tjära; tjärdalen tänds fredagen den 31 juli 2020 18.00.
- **Provbrytning av tjärstubbar Ingatorp 2019:** i samverkan med Farmartjänst i Ingatorp och Astrid Lindgrens Hembygd som finansierat projektet med en så kallad Leader-check har tjärstubbar skördats i Svenska kyrkans skog för att ta reda på hur stor volym tjärstubbar som kan skördas och till vilken kostnad under hållbart enkel och skonsam metodik.
- **Katning Ingatorp:** första ledet i en fyraårig bearbetning av trädstammar medan träden ännu står på rot och som går ut på att stammarna randbarkas allt högre upp tre år i rad så större halt kåda produceras i stamveden innan den skördas och tjära kan utvinns under femte året.
- **Utveckling av tjärugn:** Syftet är att effektivare och med mindre arbetsinsats få ett större utbyte av tjära och ämnen ur tjärveden än vad som är möjligt vid utvinning i vanlig tjärdal. ☞

Stubbklyvning i Ulrika.

Finklyvning av tjärved.

Stapling av tjärved i tjärdalen.

Tändning av tjärdalen.

Äntligen tjära!

I stiftets herdabrev "Levande tillsammans med Kristus" beskriver biskop Martin Modéus hur en grupp församlingsbor i en landsortskyrka går samman för att be för bygden och hålla kyrkan öppen. I Västra Harg i Vifolka församling har man gjort verklighet av biskopens vision.

TEXT
OCH FOTO
MAX WAHLUND

Lokalt samarbete håller kyrkan öppen i Västra Harg

Jag har egentligen redan öppnat kyrkan och allt är i ordning, säger Anette Ottosson. Men det är klart, om du vill kan vi låtsas att den inte är öppen ännu!

Anette tillhör byalaget, en av de fyra olika organisationer som delat upp ansvaret för Västra Hargs kyrka mellan sig. Alla tar varsin vecka: Byalaget, hembygdsföreningen, idrottsföreningen, och så själva kyrkoorganisationen.

Tillsammans med GunBritt Petersson från hembygdsföreningen kliver Anette fram till kyrkporten, bärandes på en enorm nyckel – nyckeln till kyrk-

porten. Vi kollar att nyckeln passar och det gör den förstås. Sedan går vi in i den höga, vackra kyrkan. Vi passerar gästboken; Anette och GunBritt konstaterar att ett nytt namn tillkommit under gårdagen.

– Det kommer nästan alltid någon ny person. Jag har sett folk köra förbi, se skylten att kyrkan är öppen, vända här nere i vägkorset och komma tillbaka!

Vi går ner i ena hörnet av kyrkan, där mekanismen för kyrkklockorna finns. På insidan av dörren hänger en instruktion med en bön av biskop

Martin. Anette trycker igång klockan. Den ljuder och vi läser tyst:

Tack för vår kyrka och för Västra Harg. Tack för denna plats i vårt land, vår värld, vår planet, vårt universum. Ur din hand tar vi emot allt gott som du ger oss just här och nu. Tack för att vår kyrkas klocka, denna morgon/kväll får ringa till bön som påminnelse om din oändliga kärlek. Tack för att du är just här, just nu.

Bönen är ytterligare lite längre, att läsa den i sin helhet tar ungefär två minuter och när den tiden gått stänger Anette av klockan igen. Hon tar fram en vattenkanna och vattnar altarblom-

morna och tänder ljus. Sedan går vi över till församlingshemmet tvärsöver vägen.

Nu är Maria Larsson från Västra Hargs IF med oss och hennes son Viktor. Församlingsherde Sara Olofsson har dukat upp till morgonkaffe med smörgås, ost och sylt från Filippinerna. Hon berättar:

– Idén till detta rullande schema kom upp på sockenrådet. Vi kände ett

”Jag har sett folk köra förbi, se skylten att kyrkan är öppen, vända här nere i vägkorset och komma tillbaka!”

behov av att ha kyrkan öppen på sommaren, men visste inte hur det skulle ordnas. Då var det du Anette som kom

på att vi kunde dela upp det sinsemellan.

– Ja, Maria var med också, säger Anette.

Schemat löper över sommaren, det är då behovet är som störst.

Alla enas om att detta gör att fler kan komma och besöka

kyrkan. Vi brer nya smörgåsar och Anette nämner en kvinna som kom

förbi. Hennes far var präst i Västra Harg i hela 29 år. Samtalet spinner vidare, handlar om kyrkan och bygden förr och nu. Det blir tydligt hur viktig kyrkan är som samlingspunkt och vilken roll samarbetet i bygden spelar för gemenskap och liv.

Kaffestunden är på väg att avslutas: Biskop Martin skriver i hrerdbrevet: *Låt oss bära våra lokala böneliv utifrån de förutsättningar som faktiskt finns. Små grupper som till exempel samlas till enkel bön och delande av livets berättelser på söndagen – eller torsdagen – kan vara en fullödlig gudstjänst.* ☺

Att leda – hela stiftet pratar samma språk

Skiftande ledarstilar och olika syn på ledarskap. Linköpings stift är vidsträckt – med en stor mängd medarbetare i ledarskapsposition. Stiftsorganisationen vill tillsammans med församlingar och pastorat bygga chefs- och ledarskap med en gemensam rörelse mot framtiden. Bygga ett gemensamt språk.

– Som framtiden ser ut så behöver vi kloka ledare, säger kyrkoherde Jörgen Sundeborn.

TEXT
PERNILLA
STRIDH

FOTO
DANIEL
LÖNNBÄCK

Det är en gråkulen höstdag med fuktig luft och sprakande träd – och just idag träffas sju kyrkoherdar på stiftskansliet. Den här dagen ingår i "Programmet för nytillträdda kyrkoherdar" och en av deltagarna är Jörgen Sundeborn, kyrkoherde i Kinda pastorat. Han tycker att programmet har varit till stor nytta i hans dagliga arbete.

– Kyrkoherdeutbildningen handlade mycket om ledarskap i ett bredare perspektiv. Både utbildningen och det här programmet förmedlar kyrkans perspektiv, men programmet fokuserar mer på det "vardagsnära", mer konkreta frågor som man ställs inför som kyrkoherde och på så sätt kompletterar de varandra. Men även kyrkoherdeutbildningen hade en klar kyrklig

förankring. Så för mig har de kompletterat varandra bra och bildat en röd tråd.

Syftet med programmet för nytillträdda kyrkoherdar är att reflektera kring områden som direkt berör kyrkoherdens ledningsfunktion i förhållande till förtroendevalda, arbetsorganisationen, ideella medarbetare och till den kontext som finns lokalt såväl som regionalt i stiftet.

– Som ledare vill jag inte vara den som pekar, säger Jörgen Sundeborn. Jag är där för att rusta, stödja och

främja. Jag vill hjälpa medarbetarna att blomma ut till det de är bra på. Men jag ser det som min uppgift att peka ut riktningen,

så att vi kan ha en samsyn.

Och just samsyn är precis det som stiftsorganisationen vill jobba för. Gunnar Olofsgård och Maria Bruto Ellhar tog under 2019 över ansvaret för ledarskapsprogrammet

Jörgen Sundeborn, kyrkoherde i Kinda pastorat, vill att han och medarbetarna ska ha en samsyn.

från Annette Wickman, som ansvarat under lång tid. Hon berättar att ledarskapet ser väldigt olika ut i stiftet.

– Alla behöver inte vara lika, tvärtom, det är bra att vi har våra olikheter och att våra olika styrkor får komma fram. Olikheterna hjälper oss att stötta varandra i olika situationer. Däremot är det viktigt att vi har samma förståelse för vad som är kyrkoherdens roll. Där behöver vi prata samma språk.

Annette Wickman berättar att det inte är en utbildning i egentlig mening utan att programmet bygger på reflektion. Hon vill att programmet ska ge kyrkoherdarna möjlighet till en samsyn och en gemensam ingång. Och hon är väldigt nöjd med hur gruppen utvecklas.

– Det är så roligt med de här kyrkoherdarna, de är så långt framme i sitt tänk.

Jösses, så duktiga de är!

Biskop Martin Modéus skriver i herdabrevet att "För att coacha, inspirera och rusta människor krävs stor kompetens, både inom det egna arbetsområdet och inom ledarskap och pedagogik.

I programmet utgår metoderna från ett tillitsbaserat ledarskap. Jörgen Sundeborn tycker att det är ett tänk som passar honom.

– Det blir bäst effekt när man ger förtroende och ansvar. Få saker är så hämmande som någon som tittar en över axeln. Det blir ingen bra arbetsmiljö med för tajta ramar, där man själv inte får komma med idéer och tankar.

Han tycker att det är viktigt att verkligen satsa ordentligt på ledarskap och är glad över att känna stiftsorganisationens stöd i ryggen.

– Vi har inte råd att det inte funkar, särskilt som framtiden ser ut och med de utmaningar som finns så behöver vi kloka ledare. Men vi behöver också stötta varandra, det är en tuff roll!

Annette Wickman inspireras av tankarna bakom tillitsbaserat ledarskap.

– Har du öppna armar och bjuder in, så bjuder du också in Gud. Och ett sådant ledarskap är väl fantastiskt? ☺

"Alla behöver inte vara lika, tvärtom, det är bra att vi har våra olikheter och att våra olika styrkor får komma fram."

Annette Wickman

Jörgen Sundeborn uppskattar träffarna med sina kollegor runt om i stiftet.

Migrationsteamets Inger Nilsson, Eva Katarina Agestam, Pernilla Myrelid och Susanna Löfgren var med på festen då de senaste årens flyktigarbete summerades.

Migrationsteamet

Stiftets migrationsteam har Eva Katarina Agestam, Inger Nilsson, Pernilla Myrelid och Susanna Löfgren arbetat med teman som psykosocialt stöd till asylsökande, teologisk reflektion kring kyrkans kallelse, konverter i asylprocessen, etablering genom arbete, handledning för anställda och ideella, metoder för inkludering och delaktighet, interreligiösa relationer och mänskliga rättigheter. Under åren har särskilt stöd använts till verksamheten Barn i Väntan/Barn i Start. Samverkan med olika parter i det övriga samhället har stärkts och fördjupats.

"Det kunde varit jag, mitt barn, mitt liv, mitt öde. Jag tänker att vi är lemmar i samma kropp, ingen är en ö, vi hänger ihop och hör ihop."

”Ekot av det ni gjort kommer att höras mycket länge”

”Ekot av det som ni gjort kommer att höras mycket länge”. Så sa biskop Martin Modéus i mitten av november förra året när medarbetare och ideella från församlingar i hela stiftet samlades för att summera de senaste årens arbete med flyktingfamiljer och ensamkommande ungdomar.

I samband med den stora tillströmningen av flyktingar 2015 mobiliserade sig svenskar för att hjälpa till på olika sätt. I flera församlingar fanns sedan tidigare verksamhet för nyanlända. Nu strömmade inte bara flyktingar till utan också människor som ville göra en insats.

Jag ville inte att barnbarnen ska säga att jag satt med armarna i kors i mitt individuella hörn. Så berättar en av de ideella som funnits med sedan 2015. *Jag kände att jag ville att vi skulle ordna det – jag visste inte hur det skulle gå annars* berättar en av stiftets kyrkoherdar. Berättelserna är många. Det skrattades och det gräts. Och när vi ser tillbaka på de senaste åren konstaterar vi att arbetet haft betydelse inte bara för flyktingarna utan också för dem som hjälpt till:

”Det kom en ny mening i min väg, en meningsfullhet i en ny uppgift, en ny kallelse. Inte något jag sökt, utan det bara var där, det var inte meningen, men det blev det”.

Under de här åren har både stift och församlingar fått ekonomiskt stöd – tjugo av stiftets trettio pastorat och församlingar har fått del av sju miljoner kronor bara från Kyrkomötets särskilda satsning för asylsökande och nyanlända. Förutom det har församlingarna fått och fortsätter att få ekonomiskt stöd från staten till bland annat hemlösa ensamkommande.

Många andra församlingar har arbetat utan extra medel men som en del av sitt ordinarie arbete.

Ibland har de senaste åren jämförts med det som hände på 90-talet under Balkankriget. Det som beskrivits som annorlunda nu var att så många slöt upp och hjälptes åt den här gången. En person beskrev det så här: *Många kände jag inte innan, men tillsammans åstadkommer vi något jag aldrig trodde var möjligt.*

Tillsammans har församlingarna gjort en sådan mängd insatser och aktiviteter att vi inte kan räkna upp dem – gamla vanliga saker som vi alltid har gjort i Svenska kyrkan men också nya saker vi aldrig hade trott att vi skulle göra. Engagerade människor har drivits av sin vilja till solidaritet, kärlek och hopp men också utmanats. Av motstånd från främlingsfientliga krafter och sin egen känsla av frustration och vanmakt över det som känns som ett orättfärdigt system där förut-sättningarna hela tiden förändras. En ideell beskriver det så här: *Den politiska strömningen går åt fel håll och vår uppgift är att visa på något annat.*

Vi behöver fokusera på möjligheterna sa en person. *Vi kan vara maktlösa inför det stora – men måste använda den makt vi har. Vi kan inte utrota mörkret, bara fylla det med ljus.*

En lärdom och utmaning framåt är insikten om att verkligheten förändras

snabbt och att vi som kyrka behöver en följsamhet för att möta människors behov. Vi byter skepnad, hittar nya vägar och ser nya möjligheter. Så har kyrkan alltid gjort. De senaste årens förändringar i lagstiftning på asylområdet drabbar människor hårt. Tillfälliga uppehållstillstånd gör det svårt för människor att skapa sig ett nytt liv i Sverige och de tuffa reglerna kring familjeåterförening har lett till trasiga och avbrutna familjerelationer. Det är mycket svårare att få stanna i Sverige idag och det politiska klimatet som misstänkliggör flyktingar oroar. Trots den oron är vi kallade att berätta välsignelsens berättelser. Berätta om människor som växer, som öppnar sig, som hittar fast mark under fötterna i nytt samhälle. Berätta om vänskap, om engagemang och om efterföljelse. Efterföljelsen är att vi möter varje situation med Jesus vid vår sida. Hans blick på människor utmanar vår blick. Vad ser vi med Jesu blick?

De senaste årens satsning på flyktingarbetet avrundas nu. Men arbetet fortsätter i de flesta fall ändå. Som någon sa: ”Flyktingarbetet har blivit vardag, det är så här samhället ser ut och kyrkan är en del av det”. ☺

TEXT
SUSANNA
LÖFGREN

FOTO
KATARINA
SANDSTRÖM
BLYME

Vid samtalet med biskop Martin och regiondirektör Krister Björkegren deltog även Maria Nogenmyr och Helena Sundström från Sjukhuskyrkan i Linköping. FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

MR-DAGARNA

Nordens största mötesplats för att diskutera frågor om Mänskliga rättigheter ägde detta år rum i Linköping 14–16 november. Under tre dagar samlades över 3 000 besökare samt utställare kring temat "Rätten till hälsa". Svenska kyrkan var på plats och bidrog med seminarier såsom Suicidprevention och ungas psykiska ohälsa, Klimatoro och framtidstro – hur går det ihop? samt Barnens rätt att leva i existentiell trygghet. Biskop Martin och sjukhuspräst Maria Nogenmyr samtalade tillsammans med regiondirektör Krister Björkegren om andlig hälsa inom vården. Nästa år äger MR-dagarna rum i Uppsala 3–5 december. ☞

I seminariet om klimatoro deltog psykologen Hans Landeström och miljöaktivisten Jenny Carlenius. Stiftets miljösamordnare, Frida Gårdmo ledde seminariet. FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

Lars Linde från Östra Skrukeby berättade om kyrkan för riksdagsledamöterna.

FOTO: SUSANNA LÖFGREN

Riksdags- ledamöter

Sedan några år tillbaka är det tradition att biskop Martin Modéus bjuder in riksdagsledamöter bosatta inom stiftet för ett samtal om värdegrundsfrågor och social sammanhållning. Vid dessa möten brukar ledamöterna också få möjlighet att besöka en kyrka för ett samtal om kulturarv och den kyrkoantikvariska ersättningen, KAE som ju regleras av riksdagen. Inbjudna är

ledamöterna som finns inom området för Linköpings stift.

Årets möte ägde rum 13 maj och inleddes med en tur till Östra Skrukeby kyrka i Åkerbo församling. Där guidades gruppen av kyrkoförstandare Lars Linde. Stiftsantikvarie Gunnar Nordanskog berättade om hur Svenska kyrkan arbetar med bevarande och förmedling av det kyrkliga kulturarvet.

Efteråt samlades gruppen till ett eftermiddagskaffe i biskopsgården. Samtalet handlade bland annat om samtalstonen i det offentliga samtalet och vikten av att tala väl om varandra. ☞

Biskop Martin Modéus, Nipapan Storm (Thai buddhistförening i Norrköping), fader Suleyman Wannes (S:t Georgis syrisk-ortodoxa kyrka i Linköping) och Ranah Sabah (Johannelunds språkcafé) var några av dem som kom då det interreligiösa nätverket i Östergötland och norra Småland träffades.

FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

Interreligiös middag

2 september bjöd biskop Martin in till middag för personer från olika religiösa grupper runt om i Linköpings stift. Vid borden fanns också inbjudna representanter från bland annat flera kommuner och länsstyrelsen.

Samtalen i år hade temat hur de religiösa samfunden kan bidra till sammanhållning i vårt gemensamma samhälle, samt vad vi var och en har behov av för att känna trygghet som troende människor i samhället. Glada återseenden och nya bekantskaper gjordes under kvällen som utspelade sig i ett fullsatt partytält i biskopsträdgården. ☞

Stiftsadjunkt Pernilla Myreliid och stiftsdiakonerna Susanna Löfgren och Johan Schullström var några av dem som fanns med på Almedalsveckan.

VÄRLDENS STÖRSTA DEMOKRATISKA MÖTESPLATS?

I juni var vi en grupp från stiftsorganisationen som åkte till Almedalsveckan för att få sitta ner och tala politik, liv och tro med de människor som leder detta land. Vilken möjlighet att få påverka och påverkas! Att gå längs Visbys medeltida gator och höra sorlet från människor som talar om dagens aktuella samhällsfrågor får mig att känna att det här är på riktigt. Demokrati är på allvar och inte något som kan tas för givet. I parken möttes vi alla, toppolitiker och lekmän. Här och där syntes tomma stolar, en symbol för de människor som av rädsla för repressalier från nynazister inte vågat komma till Almedalen.

HÖJDPUNKTER:

Myllret av engagerade människor

Den dagliga avslutningen i kyrkan där varje riksdagsparti fick sin dag. Att få höra, tala och be med politiker kändes viktigt. Jag tror att vi alla som var där uppskattade den lugna retoriken, långt från den som politiker ofta använder för att få genomslag i media.

PÅ ALLAS LÄPPAR UNDER VECKAN: Hållbarhet!

Dagarna i Visby gav många värdefulla minnen men har också lett till konkreta samarbeten. Ett sådant är projektet Mind Shift där vi som kyrka tillsammans med bland annat Länsförsäkringar och Region Öst gör satsning på ökad psykisk hälsa. ♪

TEXT
OCH FOTO
JOHAN SCHULLSTRÖM

Så kan det gå ihop

Pengarna räcker inte, tandläkar-räkningen är så hög, glasögonen dyra, lägeravgiften så stor, resan till Sverige för familjen som fått uppehållstillstånd så kostsam... Det går inte alltid ihop i människors liv. För en del av dem kan församlingarna söka medel hos stiftet. Dels ur kollektfonden för diakoni, som är öppen för all slags nöd, dels ur biskop Martin Modéus födelsedagsfond med syftet att stödja barn och unga.

Under perioden nov 2018-okt 2019 delades 64 500 kronor ut från kollektfonden, från födelsedagsfonden 54 900 kronor. Intäkterna kommer från kollektmedel, till födelsedagsfonden kommer även gåvor.

Under perioden har kollektfonden kunnat stödja några flyktfamiljer till återförening, flera har fått hjälp med tandvård, andra med glasögon, semesteraktivitet eller en obetald räkning för el, hyra, hemtjänst.

Födelsedagsfonden har kunnat stödja ett 20-tal familjer med sommaraktiviteter eller lägervistelser, men också i några fall med kläder till barnen. ♪

Tala väl om varandra

Under 2018–2019 har Linköpings stift haft två deltagare på kursen "Tala väl om varandra" som genomförts i samverkan med fyra andra stift, Göteborg, Lund, Skara och Strängnäs. Från Folkungabygdens pastorat, Mjölby församling, deltog Olof Söderberg, präst och Stefan

Sandell, flyktingsamordnare. De är nu dialogaktörer som under året lärt mer om religiösa minoriteter i Sverige, om olika former för interreligiös dialog, om religionsteologi samt om det pågående samtalet om kyrkans identitet. ♪

VILL DU GE EN GÅVA?

Sätt in pengarna på Linköpings stifts plusgiro 465 41 08-2. Märk inbetalningen med "Biskopens födelsedagsfond".

VÄXA & RUSTA

Lena G Åkesson, Carina Sundberg och Helen Kémi är några av de som arbetat med det nya programmet.

Ett flertal olika böcker finns disponibla för dem som vill passa på att lära nytt under utbildningen.

Susanne Bramfalk och Lotta Damm arbetar till vardags i Åtvids församling.

Dessa deltar i första omgången av programmet Pedagogik i församlingen

Aska församling (Borensbergs pastorat)
Boxholms församling (Folkungabygdens pastorat)
Kolmårdens församling (Norrköpings pastorat)
Nykils församling (Slaka Nykils pastorat)
Rimfors församling
Söderköping S:t Anna församling
Åtvids församling.

”Pedagogik är teologi”. Påståendet var utgångspunkt för en inspirationsdag i Vadstena klosterkyrka i början av mars 2019. Dagen gav också en försmak av det nya programmet ”Pedagogik i församlingen” som startade under hösten 2019.

”Pedagogik är en process”

Två av dem som deltog under inspirationsdagen finns med på programmet som ges på Vadstena folkhögskola. Susanne Bramfalk och Lotta Damm, pedagog respektive präst i Åtvids församling.

Under ett år träffas deltagarna vid fyra tredagarstillfällen. Däremellan arbetar de på hemmaplan med en pedagogisk plattform för församlingen.

– Ända sedan jag prästvigdes för fem år sedan har jag känt att vi behöver vara mycket mer öppna för att människor är olika och tar till sig kunskap på olika sätt, säger Lotta.

Just det är i fokus vid den andra träffen. Pedagogen och religionspsykologen Björn Wiedel som finns med som en röd tråd under hela program-året talar vällustigt om ”orden och jorden”. Han gör det med hjälp av två bibelställen.

– Johannes säger ”I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud”. Men det räcker inte. Ordet måste också slå rot i oss människor. Hur ska det gå till? Hur uppstår det verkliga mötet mellan Ordet och mig?

– Tänk på såningsmannen i Markusevangeliet. Han är lite crazy, sår lite hipp som happ i fyra olika jordar och får också väldigt olika resultat. Några frön faller i god jord och skörden blir riklig. På andra ställen blir det magrare.

– Det är en så bra liknelse. Jag tänker på den ibland om hösten. När jag kör på slätten ser jag de feta jordarna som ligger där och glänser. Hur landar fröna här? Hur landar de i andra jordar? Om jag överför det här till mitt jobb ser jag att det är en verklig pedagogisk utmaning, säger Lotta.

– Ja, man ska ju inte ge en köttbit till spädbarn och dimjolk till vuxna, skojar kollegan Susanne.

Hon berättar att hon länge längtat efter något som tar henne vidare i arbetet.

– Jag kände direkt när jag började ”Pedagogik i församlingen” att här har de ansvariga vågat släppa fram en ny syn på pedagogik, synen att pedagogik är en process.

Flera av deltagarna beskriver att de är trötta på det som de upplever som ett gammaldags skoltänk, att något ska läras

Pedagogen och religionspsykologen Björn Wiedel finns med under hela programåret och talar om ”orden och jorden”.

ut till någon, att det finns en sändare och en mottagare. Med bland annat Björn Wiedels hjälp får de en ny syn på lärande.

– Kyrkan älskar ord. Och visst är det fantastiskt att vi med språkets hjälp kan nå varandra. Men det räcker inte att samla in en massa fakta och kunskap. Det är inte så vi möter Gud. Orden behöver också bearbetas. Genom frågor som ”vad betyder det här för dig?” När ord möter erfarenheter bildas helheter, livet blir meningsbärande, säger han.

Under året med ”Pedagogik i församlingen” arbetar deltagarna också på hemmaplan. Där tar de fram en pedagogisk plattform att arbeta vidare från efter programmets avslutning.

Ett inslag är Emmausgruppen.

– I den får vi chans att tillsammans utforska till exempel en bibelberättelse. Vi har satt ihop en helt ny grupp med stor spännvidd. Här finns bland annat en nyanställd vaktmästare med en nyttig utifrån-blick, en Ung ledare samt ett äldre par där den ena sjunger i kyrkokören, berättar Susanne.

– Intresset var stort. När vi frågade de tilltänkta perso-

nerna om de ville vara med i en pilotgrupp om kristen tro och ett nytt tänk kring pedagogik har alla svarat ”ja!”

TEXT OCH FOTO
KATARINA
SANDSTRÖM
BLYME

2019 presenterades forskningsrapporten "Här får jag vara" från ett teologiskt aktionsforskningsprojekt som genomfördes i Vadstena och Dals församlingar 2018-2019. Deltog gjorde företrädare för församlingarna, medarbetare vid stiftskansliet i

Här får jag vara

Linköping och Jonas Idestrom, forskare vid Svenska kyrkans forskningsenhet.

Syftet med projektet har varit att studera hur en specifik verksamhet i en församling kan bidra till att utveckla och utmana förståelser av vad det är att vara kyrka och församling. I fokus var konfirmand- och ungdomsarbetet i Vadstena och Dals församlingar (CASA) där man arbetar utifrån ett möjliggörande förhållningssätt, där

de unga blir bärare, visade det sig. Det framgick också att det finns glapp mellan CASA och andra delar av församlingens liv och rapporten föreslår möjliga sätt att hantera detta glapp.

Rapporten synliggör också faktorer som har gjort utvecklingen av CASA möjlig och förhoppningen är att rapporten ska kunna fungera som kunskaps- och inspirationskälla i olika sammanhang inom Svenska kyrkan. ☞

TEXTER
KATARINA
SANDSTRÖM
BLYME

Att leda ideella

Delar av arbetslaget i Skäggetorp, från vänster Katja Wiebe, Emil Holmgren, stiftspedagog Helen Kémi och Nils Östling.

FOTO: LENA ÅKESSON

"Arbeta med att bli ännu mer lyhörda inför människors längtan att engagera sig i sin kyrka"

Under 2019 har Skäggetorps församling i Linköping lagt mycket fokus på arbetet med det ideella engagemang, eller kanske bättre uttryckt: arbetat med att bli ännu mer lyhörda inför människors längtan att engagera sig i sin kyrka. I samspel med stiftspedagog Helen Kémi och Lena Åkesson från Sensus, har församlingens arbete rört sig i och kring frågor såsom: hur tar vi bäst tillvara människors engagemang, hur frågar vi på bästa sätt efter vad människor kan och vill bidra med, vilka stödstrukturer behövs för att det ska vara möjligt att vara många som bär och är kyrka tillsammans?

Inspirationen kommer från boken "Idealitet som utmanar" (Verbum) och de sju rörelserna i biskop Martins herdabrev som gett mängder av goda berättelser, nyvunna insikter, och värdefulla erfarenheter att arbeta vidare utifrån. Med följande ledord rustas människor så de verkligen tror och upplever att de kan och får engagera sig i, och vara bärare av, sin kyrka: lyhördhet – balans – respekt – frihet – uppmuntran – avgränsa – rusta. Och som församlingens diakoniassistent Vivian Youssef Gabro säger: "Tredje rörelsen: från verksamhetsproducent till gemenskap i liv, det känns som Skäggetorp!" ☞

På väg till passet om varför vi firar gudstjänst. Från vänster: Jean Pierre Mukendi, Annie Johnsson, Erik Jäderqvist, Maria Elmerfjord och Arthur Lindarp framför Trefaldighetsgården i Vadstena.

FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

Tro och liv

I höstas bytte Kyrkans grundkurs skepnad – och namn. Numera heter den "Tro och liv – grundkurs i Svenska kyrkan", platsen är som vanligt Vadstena folkhögskola.

– Vi vet att det i Linköpings stift finns omkring 1000 anställda som saknar kyrklig utbildning. Behovet av att få fördjupa sig i Svenska kyrkans tro och grundläggande uppgift är stor, säger Jörgen Kalmendal, lärare på kursen.

På kursen är det stor blandning på åldrar och tidigare erfarenhet. Någon är lärare men funderar på att bli diakon. En annan är vaktmästare i en stockholmsförsamling. Någon är mellan jobb, några har siktet inställt mot att bli församlingspedagoger.

Maria Elmerfjord är församlingsassistent i Södra Tjuströ pastorat och har jobbat många år i Svenska kyrkan. Hon ville utvecklas men var ändå först skeptisk till att börja "Tro och liv".

– Jag tänkte "hur ska jag hinna

med?" Men eftersom jag det här året kopplats bort från konfirmandarbetet har det gått bra. Jag är jättenöjd, jag får med mig så mycket härifrån efter varje kurstillfälle.

"Tro och liv" pågår två terminer och under den tiden hinner deltagarna träffas åtta gånger. Mellan träffarna arbetar man med olika uppgifter.

– Pedagogiken är utformad för att passa olika lärtilar och för att deltagarna ska kunna utmana sig själva, säger Jörgen Kalmendal. Det finns mycket tid för reflektion och fördjupning av den egna tron.

– Jag har blivit bättre på att lyssna, säger Maria Elmerfjord.

Vid höstterminens andra kurstillfälle var temat Gudstjänst. Andreas Bernberg, präst i Motala församling pratade om varför vi firar gudstjänst.

– Genom gudstjänsten dras vi in i den stora berättelsen – och sedan sänd vi ut som vittnen och sprider berättelsen vidare. Det är fantastiskt. ☺

FOTO: DANIEL LÖNNBÄCK

Ta emot budkavlen!

"Pedagogik i församlingen" ingår i Linköpings stifts församlingsutveckling. Det startade i höstas och är en långsiktig satsning och ett stöd för hållbar utveckling i församlingarna. I satsningen finns även "Att leda ideella" och inspirationsdagen "Walk the talk" som tog sitt första kliv i mars i Vadstena.

I den långsiktiga satsningen finns ett särskilt fokus på Lärande och undervisning, ett nationellt krafttag för att öka och fördjupa kunskapen om kristen tro och tradition. Tillammans i Svenska kyrkan behöver vi lära och undervisa om bibelns berättelser och kristen tro samt om anknytningar och samband mellan människors livsfrågor och Bibelns berättelser.

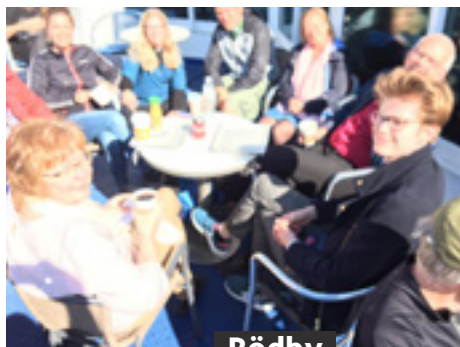
Kyrkomötet har tidigare fattat ett unikt beslut om denna kraftsamling och i november skickade biskoparna ut en budkavle med uppmaningen till alla att dela tro och liv, att berätta vidare. ☺

Så gick det när diakonerna nästan föll ner på spåret

Stiftsorganisationens nya resepolicy gör att flyget väljs bort till förmån för tåget, även för de flesta resor utomlands. När biskop Martin Modéus tillsammans med bland andra präst- och diakonkandidater besökte klostret i italienska Bose för en retreat var det två dagar tågresor som gällde. Möjligheterna till samtal, reflektion och studier gjorde att retreatdagarna i Bose började redan i Linköping när man steg på tåget. Här kommer några glimtar av äventyret.

TEXT
JOHAN
SCHULLSTRÖM

Rödby

15.36 "Här visste vi inte heller vart vi skulle gå. Busschauffören sade åt oss att gå åt ett håll och vi kom fram till färjan, personalen ville att vi skulle gå ombord, men det kändes fel, så vi fick leta reda på tåget istället. Sen tog vi en macka på soldäck, det var trevligt."

Linköping

08.03 "Förväntansfulla innan avfärden: Biskop Martin Modéus, Johan Schullström, Emma Malmström."

Köpenhamn

12.58 "Vi fastnade i Malmö och blev tvungna att snabbt springa över till ett annat tåg eftersom vårt tåg blev stoppat. Där var det varmt och kvavt. Vi kom fram till Köpenhamn, det fanns en viss oro att vi inte riktigt visste vart bussen skulle gå ifrån eftersom de byggde om där."

Hamburg

18.16–06.18 "Vi letade snabbt upp vårt hotell. Sedan gick vi ut och åt på en italiensk restaurang och tidigt i säng. Många var lite trötta efter en lång dag och nästa morgon gick tåget tidigt."

När vi sedan rullade iväg nästa morgon åt många frukost i bistrovagnen, det var trevligt. Vissa tog en croissant med nutella, andra gav sig direkt på en currywurst – vi var ju i Tyskland!"

15.10 "Nu har vi kommit in i Schweiz, ser alptoppar, och blir verkligen turister – tar 1 000 bilder på berg från alla vinklar! Vi springer runt i hela tåget så fort vi ser ett berg högre än Omberg. Våldigt vackert, till och med en italienska som satt strax intill oss tyckte det. Ett stående skämt vid det här laget var att biskopen var mycket missnöjd över att han aldrig fick visa upp sitt pass! Han hade glömt sitt pass i Stockholm innan resan, så han hade särskilt åkt upp och hämtat det. Så inför varje nytt land hoppades han på en passkontroll, för att det skulle vara värt utflykten till Stockholm, men det var inte någon. Vi hittade på att det hade varit passkontroll när han gick iväg för att hämta kaffe, haha! Det var bara ett skämt allt detta, inget inlägg i debatten om passkontroller..."

Zürich

21.45 "Framme i Bose! En kort bön och sedan läggdags. Morgonbön klockan 6. Här får vi möta människor som valt att leva ett annat liv. Man måste inte åka just till Bose, detta finns på närmare håll. Men Bose är väldigt lätt att tycka om. Det väcker tacksamhet för maten, för Guds skapelse. Skönsången, rytmen... bärarskap! Det bärs av alla närvarande, inte bara en präst. Så många små detaljer av omsorg, hur systemen höll kalken i nattvarden! Att kyrkan är större... större än Linköpings stift, större än Svenska kyrkan. Det är gott att veta."

Bose

Milano

18.35 "Middag på stationen, och sedan gäller det att hitta bussen. Jag hade ett nummer till chauffören som skulle hämta oss, men han kan ingen engelska alls, och min italienska är ganska begränsad. Men till slut går det ändå att hitta varandra. Vi åker på smågator i mörkret genom byarna, det är knappt att bussen får plats mellan husen."

"På väg hem håller det på att bli tokigt. Vi ska åka nattåg och kliver på i Zürich. Vi vill inte sova direkt så vi går och sätter oss i en annan vagn för att samtala och äta lite. När vi kommer fram till Basel går alla av. Vi sitter ensamma kvar och pratar. 'Tänk om vi blir bortkopplade nu', skämtar jag. Några minuter går och några män i orange dräkter kommer in. 'Vad gör ni här, vart ska ni?' 'Till Hamburg...' 'Då får ni ta ett annat tåg, detta tas ur trafik nu!' Panik utbryter, alla springer till dörren för att komma ut på perrongen. Själv är jag barfota och försöker springa genom tåget istället. Men när jag öppnar dörren mellan vagnarna är tåget redan isärkopplat och jag tittar rakt ner på det tomma spåret... Men allt löser sig, vi kommer med vårt tåg och vaggas till sömns genom Tyskland. Man vaknar bara till då och då för att höra någon som talar något språk ute i korridoren, och känna att man är på resa."

Basel

DETTA ÄR SAMVERKAN

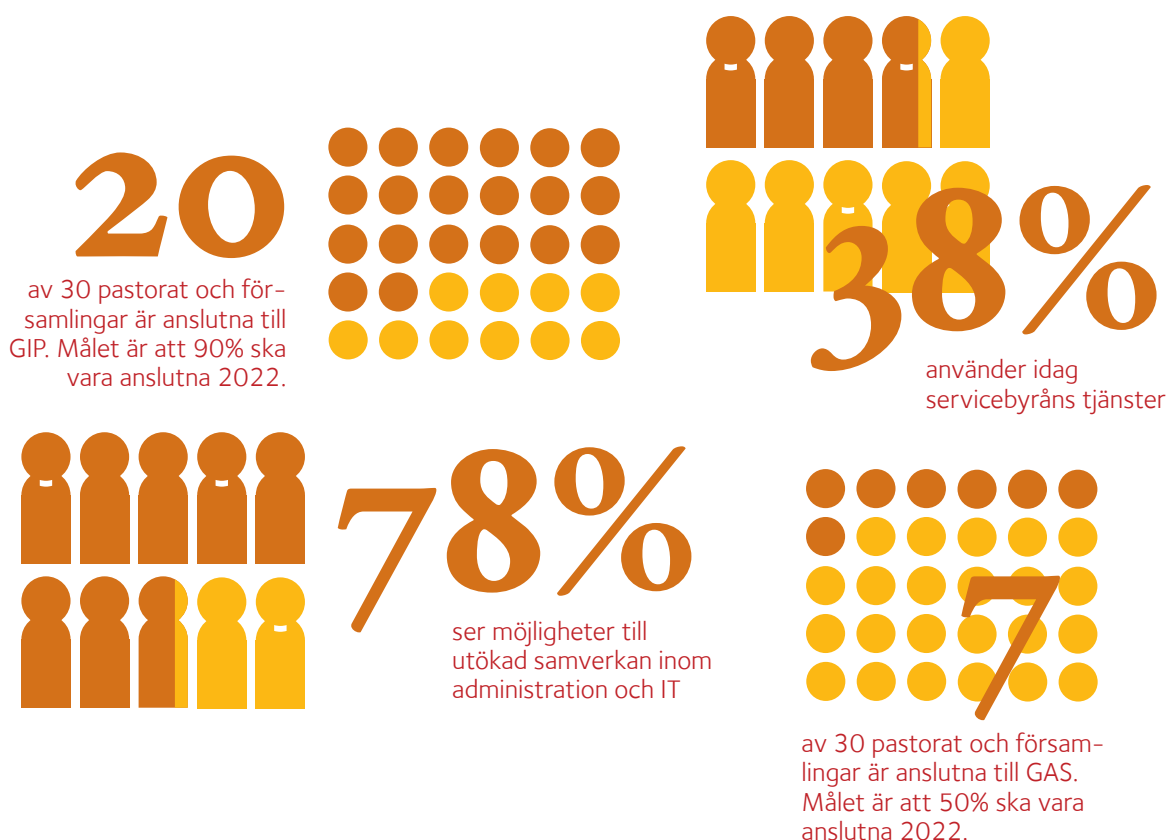
Samarbete och samverkan är bibliskt. En kropp behöver alla delar för att leva. Genom samverkan sparas kraft och tillsammans kan man göra det som tidigare inte var möjligt.

Utgångspunkten för stiftsorganisationens satsning på administrativ samverkan är faktiska behov. Svenska kyrkan står inför en rad förändringar och utmaningar som följer ur faktorer som vikande medlemstal, krympande ekonomi, digitalisering och pensionsavgångar. Samverkansprojekt och tjänster har utvecklats i dialog med stiftets församlingar och pastorat. Så stiftets servicebyrå är ett direkt resultat av önskemål vad gäller innehåll, utförare och organisation.

De administrativa tjänsterna är framtidssäkrade, resurseffektiva och mindre sårbara – något som i förlängningen gynnar den grundläggande uppgiften.

Församlingarna och
pastoraten i Linköpings stift

SÅ HÄR SER DET UT IDAG

MÅLET MED SERVICEBYRÅN ÄR ATT ERBJUDA TJÄNSTER SOM:

- inte behöver utföras av lokalt anställda,
- kan vara svåra för enskild församling/pastorat att bemanna,
- utförs med en högre kvalitet och effektivitet än om de hade gjorts av varje församling/pastorat för sig.

SERVICEBYRÅN I LINKÖPINGS STIFT ERBJUDER TJÄNSTER INOM:

Ekonomi och personal (GAS),
Kommunikation, HR, Samtalsstöd
GDPR och Arkiv

KOMMUNIKATION MED MÄNNISKAN I CENTRUM

Kommunikation som mission är ett samverkansprojekt mellan nationell nivå, stiftsnivå och församlingsnivå. Under 2019 har Kommunikation som mission i Södra Vedbo avslutats. Pastoratet var pilotdeltagare och först ut i Svenska kyrkan att påbörja utbildningspaketet, vars syfte är att stärka den kommunikativa förmågan hos arbetslag, kyrkoherdar och förtroendevalda. Alla

medarbetare i pastoratet träffades under fyra heldagar för att ta del av föreläsningar och workshops som hjälper församlingarna att bygga verksamhetsstyrd kommunikation med människors behov i centrum.

Under 2020 fortsätter Kommunikation som mission i Folkungabygdens pastorat, samtidigt som projektet startar i Södra Tjust pastorat.

Röster om **servicebyrån**

MARIA ÅKERSTRÖM
KYRKOHERDE
SLAKA-NYKILS PASTORAT

Slaka-Nykils pastorat har haft GAS sedan 2018 (Gemensamt Administrativt Stöd).

”En av de stora fördelarna med GAS är att all kompetens finns tillgänglig samtidigt som den också fortbildas löpande, berättar Maria Åkerström, kyrkoherde. I dagens samhälle förändras

lagar och regler snabbt, och det gäller att både system/program och människor hänger med i dessa förändringar. Den externa lösning som servicebyrån valt med Aklero och Domkyrkopastoratet innebär att när kompetens uppdateras och breddas med nya lösningar så kommer det servicebyråns kunder till nytta.

Före och efter införandet av GAS, har ni märkt några utmaningar?

– Eftersom det är på distans så går det inte bara att slinka in för att ställa en snabb fråga, berättar Maria. Detta är någonting vi medvetet jobbar på hela tiden, vilket också ställer krav på oss själva kring att börja jobba på nytt sätt.

Hur har ni jobbat med dessa frågor?

– För oss handlar det om ett tätt och nära samarbete med våra leverantörer. Vi behöver medvetandegöra skillnaden och tillsammans med leverantörerna

hitta gemensamma lösningar. I praktiken har det inneburit att de kommit och varit med på personalsamlingar, och de har också suttit ute hos oss och arbetat, berättar Maria.

Just den smidiga kommunikationen har visat sig värd en hel del.

– När vi mejlar så får vi nästan alltid ett snabbt svar, vilket för oss känns mycket viktigt. Det behöver inte vara att själva ärendet får sin lösning utan snarare en bekräftelse på att ärendet mottagits och en tidsuppskattning på när leverantören kan återkoppla med ett slutligt svar. ☺

TEXTER
**DANIEL
WETTERVIK**

HELENE LEANDER
ADMINISTRATIV CHEF
BORENSBERG PASTORAT

GDPR, hur har ni gjort där?

– Vi är nöjda med att ha anlitat servicebyrån, berättar Helene Leander, administrativ chef vid Borensbergs pastorat. Det har underlättat mycket med information kring GDPR och att ha någon som hjälpt oss med att titta på rutiner, blanketter, länkar och formuleringar. Pastorat och församlingar kan via servicebyrån själva välja vilken typ av avtal de vill teckna, och det finns också möjlighet anlita servicebyrån på timbasis, utan en löpande månadskostnad.

– De kom hit en halvdag och samtliga

anställda fick ta del av samma information och fick möjlighet att ställa frågor. Mycket uppskattat! berättar Helene.

Arkiv och diarium är ett område där stiftet gärna är med och bidrar till samverkan på olika sätt. Tillsammans med stiftsarkivarie Helena Rosenkvist har Borensberg gjort mycket arbete kring arkiven.

– Få bra rutiner, gallring och rensning på plats är jätteviktigt berättar Helene. Public 360 och digital möteshantering är någonting som vi är sugna på men eftersom GIP är en förutsättning är det någonting vi får avvakta och se helt enkelt. Kostnadsbilden har stor betydelse avslutar Helene.

Några tips och råd?

– Att inte behöva ha all expertkunskap själva har underlättat mycket även om det gäller att ändå ha kvar viss kompetens inom församlingen. Inte minst för att kunna ställa rätt frågor. ☺

MAGNUS FRÖHLER
PRÄST
VRETA KLOSTERS
FÖRSAMLING

Varför var ni intresserade av att samarbeta med servicebyrån?

– När vår tidigare kommunikatör slutade behövde vi hjälp med kommunikationsarbetet under tiden vi skulle rekrytera en ny person att ta över tjänsten, säger Magnus Fröhler, präst i Vreta klosters församling.

Vad var servicebyråns uppdrag i Vreta kloster?

– Uppdraget gick ut på att ta hand om allt som ingick i den tidigare kommunikatörens område, säger Magnus. Det handlade både om den externa kommunikationen och om den interna i form av exempelvis affischering, underhåll av hemsida, gudstjänstuppdatering och liknande. Även posten som redaktör för församlingstidningen Kyrkbacken ingick i uppdraget.

Hur var samarbetet mellan servicebyrån och församlingen upplagt?

– Det fungerade så att halva delen av tiden (40 procent av en heltidstjänst) var kommunikatören på plats i Vreta kloster och andra halva delen på distans från stiftskansliet. När han inte var på plats fanns han tillgänglig på telefon och mejl. Det var alltid snabb respons vilket gjorde att det fungerade att hålla kontakten på distans.

Skulle du kunna tänka dig att rekommendera servicebyrån till andra församlingar?

– Ja absolut, utan tvekan. Ingen visste riktigt hur det skulle fungera från början, så det var en chansning, men det gick hur bra som helst. Något som var extra bra med samarbetet var arbetet med Kyrkbacken! ☺

En helg under hösten besöktes stiftet av en 11 personer stark delegation från det södra stiftet i Ungerns lutherska kyrka, vårt vänstift. Vi passade på att växla några ord med biskop Peter Kondor, som tog över efter företrädaren Peter Ganz i fjol.

TEXT
OCH FOTO
MAX WAHLUND

Vänskap och samarbete över gränserna

Biskop Kondor, vad är värdet av denna vänstiftsrelation mellan Ungern och Sverige?

– Det är en del av ett ganska långt partnerskap mellan svenska och ungerska lutheraner som går tillbaka till 1920-talet. Man kan nämna det hedersdoktorat som ärkebiskop Nathan Söderblom tilldelades av den Ungerska lutherska teologiska fakulteten för nära 100 år sedan, eller biskop Lajos Ordass som studerade ett år i Sverige i slutet av 1920-talet och återvände hit för att föreläsa efter andra världskriget, då som vice ordförande i Lutherska världsrådet.

– För att fokusera på senare tid så är det nu 23 år sedan Linköpings stift och det södra stiftet i Ungerns lutherska kyrka ingick det vänstiftsavtal vi har. Vi har kunnat uppleva alla de snabba förändringarna i Europa och i världen tillsammans under det gångna kvartssekle. Med Bibeln som grund och inom den lutherska gemenskapen så har vi tillsammans gjort teologiska betraktelser rörande de förändringarna. Vi har haft öppna samtal och diskussioner, och för oss har

det varit ett stort stöd att se världen ur andra perspektiv än det vanliga. Dessutom har vi haft möjlighet att knyta vänskapsband och forma partnerskap även på församlingsnivå.

Hur är den evangelisk-lutherska kyrkan i Ungerns situation och utmaningar annorlunda jämfört med Svenska kyrkans?

– Det vore alltför enkelt att bara hänvisa till kyrkornas namn. Vi är väldigt långt ifrån att vara den "Ungerska kyrkan" – bara två procent

av befolkningen är lutheraner.

Vi är en minoritetskyrka. Men tyngden hos vår kyrka inom utbildning och den sociala sektorn går långt bortom

vad siffrorna antyder. Vi har 20 000 elever i skolor som kyrkan driver, och 8 000 personer har sökt sig till våra sociala institutioner. Vi gör vad vi kan för att påverka utbildningspolitik och sociala frågor genom att

offentligt stå för de värderingar vi har.

– Till följd av dessa siffror står vi i en annorlunda ekumenisk situation i Ungern. Vi lever och tjänar i ett multikonfessionellt samhälle, där vår kyrka både samarbetar på en bra sätt över konfessionsgränserna, men också måste hitta och värna vår egen plats.

När svenskar läser om Ungern i tidningen idag handlar det oftast om den politiska situationen.

– Min erfarenhet av internationella utbyten som detta är att utmaningarna oftast är ungefär desamma. Myntet har alltid två sidor, och vad som händer i Ungern är mycket mer nyanserat och mångsidigt än vad som syns i tidningarna – många händelser och processer

ligger helt enkelt under den nivå där medierna väljer att lyfta upp det till en nyhet. Därför kan svenskarna ha hört en del olika saker i medierna, men den allmänna situationen i Ungern har förbättrats betydligt under de se-

naste åren efter svårigheterna som kom med finanskrisen 2008. Det finns mer jobb, högre inkomster och större förutsägbarhet för de flesta människor. Dessa bättre omständigheter kommer inte alla till del, förstås – tusentals människor är drabbade av hemlöshet, drogberoenden och så vidare även i Ungern. Det är därför det kyrkliga diakonala arbetet är viktigare än någonsin. Precis som i andra europeiska länder pågår en sekulariseringsprocess, men vi gör även framsteg, eftersom staten har insett att kyrkorna har en roll att spela i att skapa gemenskap i samhället. Vi ser förbättringar inom såväl familjepolitik som miljöskydd, bara för att ta ett par exempel.

Hur har du upplevt dagarna på Vårdsnäs?

– Fantastisk gästfrihet i enormt vackra omgivningar. Närheten till naturen påminde oss om vikten att skydda skapelsen, något som står allmer i fokus även i Ungern. Det arbete de svenska värdarna lagt ner var verkligen exemplariskt, och föreläsningarna, grupparbetena och samtalen var meningsfulla och hjälpte oss att växa i tron.

Biskop Peter Kondor har förstås alltid med mejlen i telefonen, även ute i lugnet på Vårdnäs.

Ett tema här har varit eskatologi*. Talas det tillräckligt om det idag eller är kyrkan alltför fokuserad på "här och nu"?

– Detta är en väldigt viktig fråga, som pekar på den egenheten att Gud fortfarande har väldigt mycket kvar att göra med världen. Om kyrkan bara talar om nuet tappar hon det perspektivet,

och begränsas då till en sorts social aktör, inget mer. Begrepp som tro, hopp, kärlek, solidaritet och lidande får ny mening när vi tänker på att Gud agerar i historien. När vi predikar exempelvis, om vi då bara talar om moraliska och samhällsfrågor och utelämnar den eskatologiska dimensionen så blir vårt budskap försvagat. ✍

***Eskatologi**

(av grekiskans *eschatos*, "ytterst", "sist", och *logos*, "lära"). Detta "sista" (*eschatos*) kan både tolkas som avslutningen av den enskilda individens liv och som världens upphörande eller tidens slut. Eskatologi är inom framför allt olika religioner läran om de yttersta tingen och döden.

KÄLLA: WIKIPEDIA

VISIONEN FÖR LINKÖPINGS
STIFTSORGANISATION ÄR **LEVANDE
FÖRSAMLINGAR.** DETTA UTTRYCK
SAMMANFATTAR DET GODA LIV SOM
LEVS I FÖRSAMLINGARNA I DAG OCH
DEN LÄNGTAN EFTER FÖRDJUPNING,
UTVECKLING OCH ENGAGEMANG SOM
FINNS I DENNA RIKTNING.